

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

ILLUSTRERAD TIDNING

GRUNDLAGD AF

FÖR KVINNAN OCH HEMMET

FRITHIOF HELLBERG

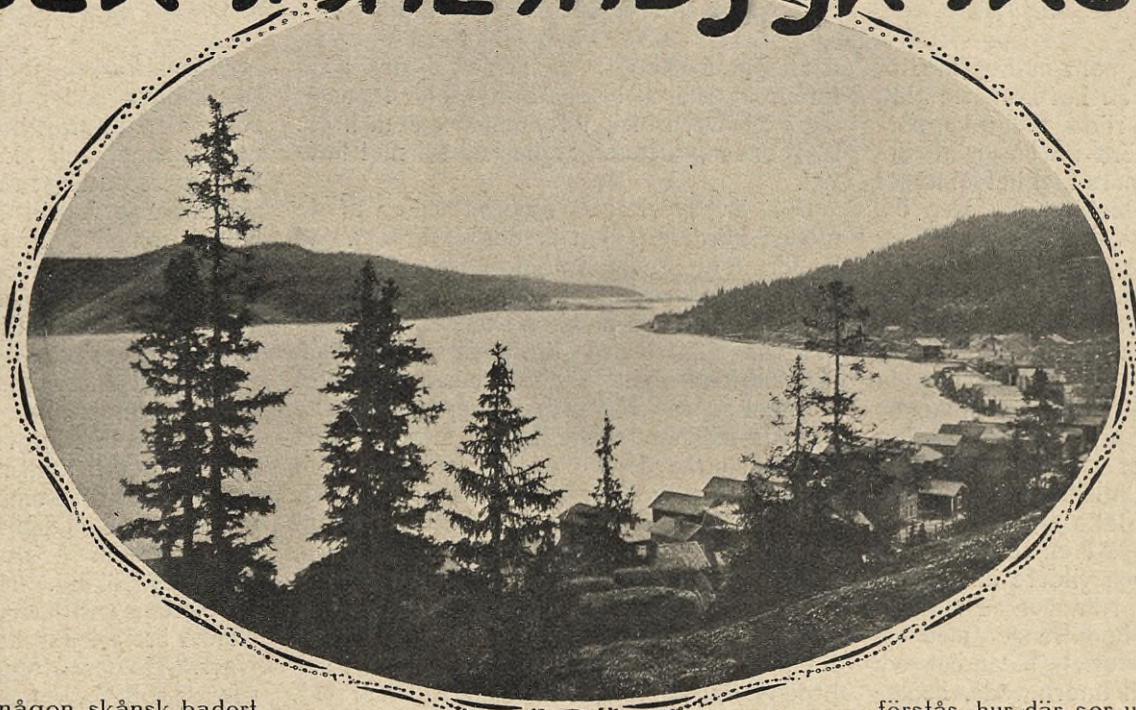
SÖNDAGEN DEN 7 SEPTEMBER 1913.

HUFVUDREDAKTÖR OCH ANSV. UTGIFVARE:
JOHAN NORDLING.BITR. REDAKTÖR: ERNST HÖGMAN.
RED.-SEKRETERARE: ELIN WAGNER.

I ÅNGERMANLANDS SKÄRGAÅRD.

DET VAR I BÖR-
jan af juni. Pensio-
natet var stadt i
upplösningstill-
stånd, några hade
redan rest och vi
andra började
tröttna på vårt an-
nars älskade
Stockholm. Vi
längtade ut från
dammiga esplan-
ader, från böcker
och föreläsningar,
från allt som fängs-
lat oss hela den
långa, långa ter-
minen.

Vid middagsbor-
det debatterades
dagligen samma
ämne: borde man
välja västkusten, eller någon skånsk badort,
eller rent af vara energisk och fotvandra
norröver! Ja, hvar skulle man egentligen
resa?! Ut ville jag, bort från allt som liknade
modernit badortslif, till hafsbandet helst, där
jag kunde njuta mitt dolce far niente i någon
bergsskrefva utan att bekikas af turistande
utlänningar.

Ulföhamn. Foto af förf.

Då hörde jag någon tala om Ulfön. En
lång stund måste jag fundera innan jag fick
klart för mig hvar i Sveriges land den ön är
belägen, kartan kom fram — och 3 veckor
senare ångade jag på en af Sveabolagets
charmanta båtar norrut med Ulfön som mål.

Efter en lång, härlig sjöresa och sedan vi
fått göra en fransysk visit i Sundsvall och
Hernösand, närma vi oss då Ulfön. Vi pas-
sera ett trångt sund, som plötsligt vidgar
sig och där ligger hela fiskläget utbredt
framför oss med sjöbod vid sjöbod utef-

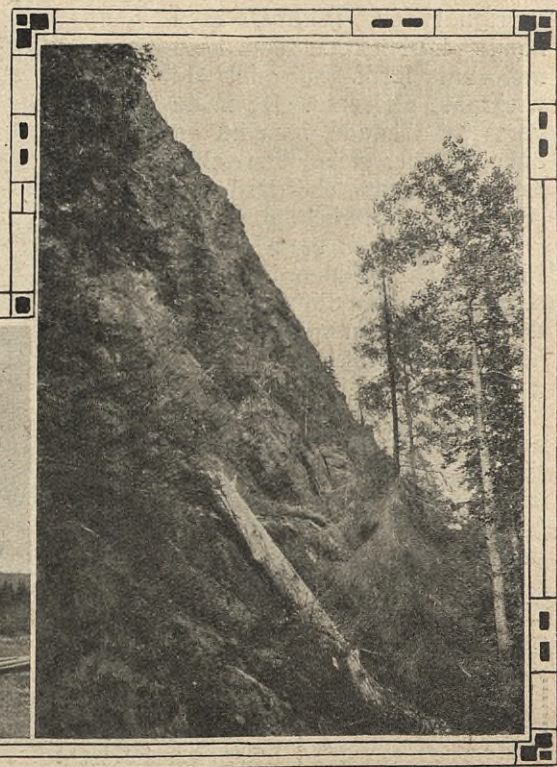
Partier och utsikter från Skulubergget. Foto af förf.

ter stranden, och
längst bort på ud-
den badhotellets
trefliga rödmålade
villa.

Ty det måste på-
pekas att Ulfön är
badort, om också i
miniatyr. I varm-
badshuset serveras
alla badformer, tre
gångar i veckan
kommer posten
(postadressen är
Ulföhamn), telefon
och telegraf finnas,
så man är inom
räckhåll för civili-
sationen.

Har ni någonsin
varit på ett fisk-
läge? Då vet ni

förstås, hur där ser ut! Den ena sjöboden är
precis lik den andra, stugorna äro alla
byggda efter samma metod, gafveln vetter
åt "gatan", och den enda möjligheten att
skilja dem från hvarandra är att ta märke
på de olika blommorna, som prunka innan-
för rutan, eller också på grinden. Ty
när det gäller grinden har hvars och ens

personliga smak och rika fantasi fått råda, det finns ej två, som äro lika, och många äro både originella och ganska stilfulla. Ofvanför "gatan" äro långa ställningar, s. k. gistvallar, där näten hänga på tork, och öfver det hela hvilar en doft af rå fisk och fång. Dagens lösen är strömming, och när fisket varit gifvande, ser man män, kvinnor och barn ifrigt sysselsatta med att "skaka" näten och så gäla fångsten.

Parti af Omnefjärden. Foto af förf.

Det var en härlig tid, som nu begynte för mig. Solen sken öfver ett haf i blåaste blått och öfver röda, ja, just röda, riktigt kopparfärgade klippor. De höra till öns märkvärdigheter och ge den annars mot hafvet något karga naturen en varmare kolorit. Men ön, eller rättare sagdt öarna, ty de äro i själva verket två, fast man i dagligt tal aldrig säger annat än Ulfön — har mycket annat, som är sevärdt! Från Lotsberget har man en härlig, vidsträckt utsikt, och gör man en 20 minuters promenad inåt norra ön, finner man sig plötsligt försatt i en natur, som i yppig leende grönska påminner om Sörmland. En vacker insjö, Bysjön, förstärker detta intryck, och när man ser dessa bördiga åkrar och ängar, har man svårt att föreställa sig, att man är långt ute i hafsbandet. Äfven södra ön har sin sjö, något mindre och vildare än Bysjön, men minst lika vacker. När man så gått sig trött och varm, lockar badstranden med sin solvarma sand och ett vatten, hafsgrönt och svalt, utan maneter och andra vedervärdigheter, och när solen dalat bakom bergstopparna och den ljusa nordiska sommarnatten tagit väldet, höres dragspel och fiol i vedmodsmättad bostontakt locka alla danslystna till banan.

Men det var ej min afsikt att helt och hållet ägna min semester åt Ulfön. Jag ville gärna lära känna skärgården litet närmare och fick utan svårighet en fiskare, som kände kusten och som i sin motorbåt förde mig till de vackraste platserna. De torde vara lätt räknade, som ha en aning om hur makalöst vacker Ångermanlands skärgård är! Norrland som turistland, det är i det allmänna medvetandet fjällen och möjligen älfvarna, men skärgården förbigås, och dock kan man väl ej utefter hela svenska kusten finna någon trakt, som i naturskönhet kan mäta sig med denna. Detta ha också våra konstnärer upptäckt. Så har särskildt norrlandsmålaren Carl Johansson härifrån samlat motiv för många af sina vackraste dukar. Allting är så stort tilltaget där uppe! Fjärdarna djupa, med branta skogklädda strän-

der, öarna höga och nästan dystra i sin furuprakt, skären lysande röda, ofta resande sig i djärfva, trotsiga formationer som t. ex. Högbonden, denna stolta utpost mot hafvet.

Det är svårt att afgöra, hvilken af de många fjärdarna, som är den vackraste. Vi ha för att blott nämna några Omne-, Näske-, Nätra- och Ornsköldsviksfjärdarna, hvar för sig gömmande så mycken skönhet, men förmer än alla dessa äro dock Gaviks- och Ullångerfjärdarna. Sticker man från hafvet in i den senare, har man i förgrunden Valabergets mäktiga silhuett. Det står på vakt mellan Norrfjärden och Dockstafjärden, och innerst där inne höjer sig Skuluberg. Vildt och oländigt är det och omöjligt att bestiga, utan en säker förare, som känner sitt berg, och som kan hjälpa vid de svåraste passagera. Snubbelkjol och högklackade skor bör man lämna hemma, och rädd eller nervös får man ej vara då man ofta blott har fotsbreda klipputsprång att haka sig fast vid, ibland måste krypa på alla fyra för att våga sig fram och en annan gång får rutscha utför branta hållar, innan man kan få fötteste. Vill man besöka grottan, får man bereda sig på ytterligare svårigheter, men dem trotsar man gärna. Hvem vill väl vara sämre än våra kungar! Karl XI har varit där och Karl XV var

hvilken tafla rullas ej upp för våra blickar! Djupt, djupt under oss ser man landsvägen som ett smalt grått band slingra sig fram genom skogen, och slättermaskinen skär sina raka gator på ängen under våra fötter, ty här stupar berget lodrätt 300 meter ned. Man ser hafvet i långa dyningar bryta sig mot de yttersta skären, man ser fjärdar och öar och som värdig ram har man Nordingrå- och Vi-byggeråbergen, som i djärfva, storsvulna konturer, höjd bortom höjd blåna mot horisonten.

Och från alla dessa utflykter inåt skärgården återvänder man till Ulfön, och till slut känner man sig riktigt hemma där ute. Man är god vän och bekant med många fiskare, man dricker med god smak det saltade kaffe de i sin stora välvilja bjuda på, och mången historia får man höra om deras äfventyr under fiske och säljakt. Har man då läst Ludvig Nordströms Fiskare, upptäcker man snart, att det är just här han hämtat sina dråpliga typer. Moster Åbygge drar på smilbandet, när "Lubbe" kommer på tapeten. "Falit myttje tokigt var de' väl att 'n skulle gå som dräng! Men bra en dräng va'n, och snäll mot gubben," och Moster suckar vid tanken på "Åbyggen", som sedan några år soffer den sista sömnen.

Men tiden går. Hösten nalkas med stora steg och snart slår afskedets timme. Jag står på ångarens däck och ser Ulföns röda klippor försvinna vid synranden, passerar fjärd efter fjärd, som jag nu känner så väl. Så runda vi Högbondens fyr, och snart är allt det vackraste ett minne blott. Då erinrar jag mig ett yttrande af en person, som jag lärde känna under dessa veckor. Han hade tillbragt sin ungdom i denna trakt, sedan hade lifvet fört honom vida omkring, hela Europa och delvis Afrika hade han berest och kom nu som grånad man åter till födelsebygden. "Europa i all ära," så föll hans ord, "men vi svenskar ha inom våra gränser mer, än utlandet kan bjuda oss. Hvar finner man t. ex. ett kustlandskap som i fråga om storslagen skönhet öfverträffar Ångermanlands skärgård!" K. N.

"Moster Åbygge" och författaren.

Prenumerationspris:

Vanl. upplagan:	Praktupplagan:
Helt år..... Kr. 6.50	Helt år..... Kr. 8.—
Halft år..... » 3.50	Halft år..... » 4.25
Kvartal..... » 1.75	Kvartal..... » 2.25
Lösnr..... » 0.12	Lösnr..... » 0.15

Ludvig Byrå o. Expedition, Stockholm, Mästersamuelsg. 45.

Redaktionen: Riks 16 46. Allm. 98 03.	Expeditionen: Riks 16 46. Allm. 61 47.
Kl. 10—4.	Kl. 9—6.
Red. Nordling: Riks 86 60. Allm. 4 02.	Annonskontoret: Riks 16 46. Allm. 61 47.
Kl. 11—1.	Kl. 9—6.
Verkst. direktören kl. 11—1.	Riks 86 59. Allm. 43 04.

Annonspris:

Pr millimeter enkel spalt:	Utlandska annonser debiteras 30 öre med 20 % förhöjning å särskild begärd plats.
25 öre efter text.	
30 öre å textsida.	
20 % förhöjning å särskild begärd plats.	

Från min fönstersmyg.

Det lilla folket i det stora landet.

MYCKET HAR I VÅR TID SKRIFVITS här i landet om svenskarne och deras lynne, deras fel och förtjänster — geniala essayer af många våra främsta namn: Heidenstam, Sundbärg och Laurin. Det har vid läsningen af alla dessa karaktäristiker så ofta förvånat mig, att ett förhållande så litet betonats, i hvilket man enligt min mening har att söka grunden till hela vår läggning, till våra fel och våra förtjänster och till vårt ödes tragik: disproportionen mellan land och folk. Det lilla folket i det stora landet — se där vårt förnämsta karaktäristikon.

Generellt tagen är svensken mannen som vuxit upp med ensamma vidder omkring sig, som ständigt lefvat skild från närmsta grannen genom mil af susande skog. Där af hans fantasirikedom, hans svärmiska och hans lyrisk drag; i ensamheten, utan motsägelse och kritik, växa drömmarne sig stora, och det är ej lätt att mäta dem med verklighetens mått. Därför har svensken stundom mäktat så sagolika bedrifter, stundom misslyckats så jämmerligen.

Därför ha i Sveriges historia tider af nationell stolthet växlat med tider af nationell ödmjukhet, — ja, själfförödmjukelse, tider af lejonmod med tider af en haraktlig lust att krypa i vrå. Efter Karl XII:s hjältesaga kom den nesliga flykten från Norge och frihetstidens moraliska misär; efter Gustaf III:s korta nationella uppgångstid kom det modlösa uppgifvet af Finland och den långa tid af nationell själfunderskattning och "småsvenskhet", hvilken ännu sätter sina spår särskildt i våra dagars liberala politik. I tider af framgång och lyftning känna svenskarna att Sverige är det stora landet, i tider af motgång, att de själfva äro det lilla folket.

Denna dubbelsyn förvirrar oss ständigt, än glömma vi det ena, än det andra. I vår nu så brännande försvarsfråga framhålles från liberalt håll ständigt och till öfvermått, att vi äro det lilla folket; vi jämföras med danskar, schweizare och belgare; deras hufvudtal med vårt och den absoluta summan af deras försvarskostnader med den absoluta summan af våra, medan miltalet af de gränssträckningar de och vi ha att försvara ej finner någon plats i jämförelsen, hvilken därigenom blir nästan lika haltande som om våra absoluta försvarskostnader jämfördes med Tysklands eller Frankrikes. — Gäller det åter kulturella ändamål, då äro vi — alljämt i liberala ögon — det stora landet; då måste vi, för vår äras skull, kunna bjuda på allt hvad storstater kunna bjuda, mäktat allt hvad de mäktat. Gäller det storleken af våra museer, praktiken af våra teatrar, antalet af våra dagliga tidningar och tidskrifter, rangen af våra hotell och restauranter, då heter det: Detta har Tyskland, detta har Frankrike, det är en skam att icke äfven vi ha det. Därför lefva vi i kulturellt hänseende i en ständig kraftöfverspanning. Det finnes för få armar för våra modernärningar; af allt annat finnes det för mycket. Allt som uppkommer i Sverige öfverdrifves; antingen finnes det icke eller i proportioner som ingen annanstädes. För mycket teatrar, för mycket hotell, för mycket restauranter, för mycket tidningar, för mycket försäljningsmagasin, för mycket affärer af hvarje upptänkligt slag. Därför är det undantag och icke regel, att hos oss ett företag af snart sagdt hvad art som helst bär sig;

men det underliga är att de icke bära sig och dock fortsätta att existera år från år. Det kommer också af vårt drömmarlynne, vår vana att tro oss om allt eller intet. Vi bli aldrig visa af skadan, och huru många gånger än en sak visar sig ogörlig, finnes det alltid någon, som tror att han skall kunna göra det. Så tager ett nytt bolag och en ny ledare upp affären, och ruinerar sig, och ännu ett annat bolag och en annan ledare, och så undan för undan; men allmänheten betjänar sig alltför af den och tycker till sist att detta är normala sättet för en affär att existera. Sin af släkterna nedärfda vana vid ensamma vidder bär svensken med sig in i storstadslifvets centrum: därför trifs han med de många väldiga och ödsliga praktlokalerna och känner sig hemmastadd och väl till mods vid att intaga sin middag med en öken af obesatta bord omkring sig. Personalen tycker mångenstädes detsamma; den förbryllas af stort lillopp af allmänheten. Jag vet en mindre stad, hvars badinrättning kostat en half miljon; i damafdelningen med dess långa rad af tomma eleganta hytter kom en dag baderskan upprörd emot mig och förklarade att hon omöjligt kunde betjäna mig; man hade nämligen i biljettkontoret haft den obetänksamheten att sända upp två badande på en gång!

Återigen disproportionen mellan land och folk! Behovet af utrymme går i Sverige till raseri, till vanvett. Och liksom denna disproportion växer, ju längre norrut vi komma, likaså växer detta nationallyte: slöseriet med utrymme. De norrländska städerna äro öde haf af breda esplanader och obebyggda tomter med några strödda husrader eller enstaka byggnader här och där. I hufvudstaden yttar sig samma drag dels i den — för öfrigt vackra och hygieniska — rikedom på öppna platser och parker, dels i den opropor-tionerliga massan kolossala offentliga byggnader. Svensken kan helt enkelt icke bygga ett hus, då det gäller ett offentligt ändamål, äfven om detta dithills nöjts med två hyrda rum; han kan icke bygga annat än ett palats. Och det underliga är att dessa palats esomoftast visa sig för trånga och måste ersättas med andra. Detta kan bero dels på samma sak: att svensken ej förstår att inrätta sig, ekonomisera med utrymmet, dels på att en alltför stor del af detta utrymme är så disponerad att det ej kan tagas i anspråk för byggnadens egentliga ändamål. Öfverallt finna vi också ett meningslöst slöseri med hallar, trappor, korridorer och gårdar. Skol- och kaserngårdar tilltagas som exercisfält. Jag besåg en gång en kasern och vandrade öfver dess ofanliga gård, hvarvid jag frågade den officer, som vänligt förevisade mig och mitt sällskap det hela, om denna gård i någon större utsträckning användes för exercis och öfningar. Nej, mycket litet, svarade han, de försiggå på fälten utomkring staden. Men gården är beräknad så stor, att regementet där kan uppställas på fällfot. — Skall alltså vid krigsutbrott regementet samlas hit och aftåga härifrån? — Nej, så går det inte till nu för tiden. Afdelningarna sändas direkt dit ordern lyder, allt efter som de hinna bli färdiga. — Detta, synes mig, är äkta svenskt: att beräkna gårdens storlek efter ett helt och hållet imaginärt ändamål. Men anför nu icke detta som bevis på militärt slöseri! Ty just så går det till på alla det offentliga lifvets områden. Svensken, skulle man kunna säga, ledes i sitt byggande af sin omedvetna tränad efter ensamhet och ödemark omkring sig, af ett omedvetet behof

af rum för sina drömmar, svallvidd för sina stämningsböljor, och ej af vaken hänsyn till de verkligheter, hans byggnader äro ämnade att motsvara.

Våra bondgårdar, isynnerhet i landets norra delar, likna små byar. För hvarje för-råd, hvarje särskild syssla nästan, bygger man ett hus. Jag vet en ingalunda rik socken, där prästgården bestod af fyrtio hus. Skogen kostar ingenting och platsen ingenting; det är den nedärfda föreställningen som likt alla sådana segt lever kvar, äfven sedan förhållandena ändrats. Och så fortsätta de norrländska storbönderna att till skryt uppföra sina gagnlösa sommarstugor, sina tomma öfvervåningar, som aldrig inredas. Den enskilde breder ut sig och sitt omkring sig i så vida kretsar han önskar; det finnes intet mottryck.

Att vårt byggnadssätt är fruktansvärdt dyrt och att det måste menligt inverka på våra finanser synes själfklart. Men det finnes värre följder än så af disharmonien mellan land och folk. Af dem vilja vi skärskåda en.

För ett så vidsträckt land, isynnerhet ett land så utfjänt i längdriktning, och där de olika landsdelarne äro så skilda till intressen, inkomstkällor, klimat och folklynne, vore decentralisation det lyckliga och naturliga. Hvar landsdel borde ha sin hufvudort, där dess lif koncentrerades och utvecklade sin egendomlighet. Men så kommer återigen detta, att ett litet folk ej har kraft att dana mera än en storstad. Ett folk af lägre kultur, ett sundt bondfolk, skulle nöjt sig med några landliga blomstrande provinshufvudstäder och en rikshufvudstad som föga höjde sig öfver de andra. Men vi med vår ärelystnad, vår ömtålighet för att i något, som rör kulturlifvet, ge storstaterna efter, vi måste ha en verklig hufvudstad i kontinental mening, ej ett Sofia eller Cettinje. Och vi ha skapat det moderna Stockholm, men med uppjudande af all vår kraft. Dess lif är den svenska landsortens död. Just under de två sista decennierna har en våldsamt centralisationsrörelse ägt rum. Allt, kraft, intelligens, industri, handel, penningväsen, nöjeslif, suges från landsorten till hufvudstaden i ett tempo som år för år blir hastigare genom en naturlig växelverkan. Ty ju mera alla intressen, all makt, all inflytande koncentreras i Stockholm, ju starkare blir dragningen dit, den må taga böjelsens eller tvångets form. Trafiklederna gå våra städer förbi, deras roll som mellanlänk vid export eller inrikeshandel är utspelad. Landet rundt ligga de — dessa städer som dock under seklernas gång hållit sig stolta i jämbredd med hufvudstaden och inristat sina namn i vår historia — likt vissnande blommor, från hvilka man afskurit näringen för att en skulle bli en praktblomma.

Är detta gagneligt för land och folk? Jag vet det icke, jag vet blott att det som allt verkligt ondt icke har något botemedel. Vi kunna icke hoppas att nå, jag vill icke tala om vår södra grannes, Danmarks, befolkningstäthet, men icke ens Balkan-staternas, hvilka hafva fyrtio till femtio invånare per kvadratkilometer att ställa upp mot våra tolf. Tvärtom är det all utsikt att det onda skall bli värre; vi ha ju nått den tvifvelaktiga äran att näst Frankrike ha den svagaste folkökningen i Europa. — Såvida icke en ny anda — — Ack, låt mig slippa höra den frasen! Jag är icke och blir aldrig andeskådare.

ANNIE AKERHIELM.

KOSTYMER

för 5 kronor stycket är väl billigt? Sänd Eder gamla smutsiga, nerfläckade kostym i och för kemisk tvätt och prässning till **Orgryte Kemiska Tvätt- & Färgeri A.-B., Göteborg** och Ni blir förvånad öfver det goda resultatet. Det är ej likgiltigt, till hvilken affär Ni vänder Eder, ty det är stor skillnad på kemisk tvätt och — kemisk tvätt.

KLIPPAN.

Modernaste Finpappersbruk.

Specialiteter:

Finare Post-, Skrif-, Kople- och Tryckpapper samt Kartong.

Idans textpapper tillverkas af Klippan.

Augusta Barthelson.

En pigg och glad åttioåring.

AUGUSTA BARTHELSON, känd på sin tid som medarbetare i tidningspressen under åtskilliga signaturer och äfven som författarinna under eget namn, fyller 80 år den 9 september. Dotter af kammarvaktmästaren N. Hultgren och Johanna Rundqvist föddes Sophia Augusta Barthelson å Drottningholm den 9 sept. 1830. Hon blef 1870 gift med sedermera kassören i k. generalpoststyrelsen, Fredrik Barthelson. Denne hennes make var ej heller på sin tid något okänt namn inom pressen. Redan i Stockholms lyceum var han med om att stifta det vittra sällskapet "Fratres amicitiae veræ" till hvilket hörde Carl Snoilsky, C. Silfverstolpe m. fl., f. ö. af B. beskrivet i kalendern Sverige 1892 i en uppsats: Från Carl Snoilskys ungdom. Som uppsalastudent blef B. en af de aderton — n. b. i Hansellis Isbloms-akademi, till hvilken hörde många namn, kända under den af Strindberg s. k. "Signaturperioden"; utgaf där under signaturen "Halfdan Glade" dikt-cykeln Balders död. Var f. ö. "världens äldste student" — enär i studentkatalogen för h. t. 1861 hans födelseår genom tryckfel uppgafs till 1160! På 60-70-talen utvecklade han en liflig verksamhet som poet och författare under signaturerna Zero i tidningar och tidskrifter, Söndags-Nisse, Germandts Familjejournal, utgaf 74-75 den fina skämttidningen Najaden och redan 1872 diktsamlingen "Spegelbilder", illustrerad af själfvaste Wahlbom, Söndags-Nisses grundläggare; verkställde öfversättningar från franskan för Dramatiska och Södra teatern etc. Mest torde B. dock i senare tider vara känd för sin stora porträtt- och autografsamling, som han nu ämnar afstå ifrån, då han till följd af försvagad synförmåga ej mer kan tillse och vårda densamma. I dessa sina sträfvanden har kassör B. haft sällskap af sin maka Augusta. Utom bidrag i tidningen Najaden har fru B. under olika signaturer — om hvilka kan läsas i Lejonhufvuds och Brihelligs "Kvinnan i Svenska litteraturen" — lämnat sådana till flere af hufvudstadens dagliga och veckotidningar (Aftonbladet 1887, Svalan 1875, Söndags-Nisse, Nya Dagl. Alleh. 1882, Hvad Nytt från Stockholm 1889 o. s. v.) Till konung Oscars

Rysk Vers.

Öfversatt af ERIK KRUUSE.

Mina verser.

I, MINA VERSER, AREN ALLA MINNEN
af någon bitter tår!
I själens allvarsstunder lif I vinnen,
och sedan går
eri tåg till storms mot mänskosinnen,
som våg mot klippa slår.

Nekrosov.

Snöslätter.

ÖDSLIGA, MEN BLIDA
hemtraktssceneri:
slätter, vida, vida,
mänskensfeeri,
stjärnehår, som blänker,
snö, som glimmar klar,
bjällerklang, som skänker
stämning underbar.

Fet.

Morgonhälsning.

JAG KOM HIT FÖR ATT BERATTA,
dig om morgonsolens strålar,
hur de lif i skogen sätta,
när hon löfven brokigt målar;
hur i hvarje gren det spritter,
som de väckt ur vinterns dvala,
och hur hvarje fågelkvitter
hörs om vårens tjusning tala — — —

Fet.

Den sista blomman.

DEN SISTA BLOMMA, HÖSTEN BRAGT,
den rör mig mer än vårens prakt:
den vemodfulla bilder låter
mer lifligt tråda för min själ — — —
Ack, ofta finns vid ett farväl
mer känsla, än när man ses åter.

Puschkin.

En blomma.

EN BLOMMA UTAN DOFT OCH FAGRING
bland bokens sidor vissnad låg —
och liksom i en sällsam hägring
min själ en rad af bilder såg:
Hvar växte du? I fjärran länder?
Och hvilken vår? Du bröts — af hvem?
Af främmande, af kända händer?
Hur fick du i en bok ditt hem?

Hvad minne bär du i ditt sköte:
En hälsning öm? Skilsmässans kval?
I skogens frid ett hemligt möte?
En vandring i en vacker dal?

Är han, är hon ännu i lifvet?
Hvar ligger deras boning gömd?
Är hemmet kanske öfvergifvet
och deras loft — som blommans — glömd?
Puschkin.

Fångtransporten.

NÄR SOLEN GÅR NED ÖFVER HEDEN
och gräset i fjärran förgylls,
då nalkas de dystra leden,
och luften af dammoln fylls.

Med rakade hjässor de nalkas,
och rasslande bojor de fått.
De rynka de bistra brynen
och rufva sin dystra lott.

Allt längre skuggorna blifva.
En bondvagn följer dem åt.
Allt tyngre soldaterna klifva,
som vakta fångarnas stråt.

"Säg, bröder, vi sjunga en visa
och glömma det slag som oss nått!
Det stod väl i stjärnorna skrivet,
det sorgliga öde, vi fått."

Så stämma de upp, och de sjunga
med rungande röster en sång,
besjunga den väldiga Volga
och fröjder de njutit en gång.

Besjunga den ändlösa heden
och frihetens härliga lott. —
Det mörknar. De dystra leden,
de vandra och vandra blott.

A. K. Tolstoj.

Ett minne.

DET MÖRKNAR; DAGENS KVALM HELT
oförmärkt försvinner.

Af dimma öfver sjön en slöja breder sig,
och om din bild, så känd, så älskad, den mig
minner,
i stilla aftonstund du träder inför mig.

Det leende, som förr var mig så kärt, du ger mig,
och håret faller nu som då kring axelns rund,
och vemodfullt som då ditt sorgsna öga ser mig,
ser på mig liksom då i stilla aftonstund.

A. K. Tolstoj.

och drottning Sophias silfverbröllop skref hon särskildt utgifna verser, som tillförde henne konungaparets minnesmedalj.

År 1885 utgaf hon på Alb. Bonniers förlag Efterspel, komedi i 3 akter (122 sid. 8:o) hvilket ville gifva en annan fortsättning och avslutning på fru Alfhild Agrells skådespel "Dömd". Den blef olika bedömd, erbjöds k. teatern, men refuserades enär det skulle anses "ogrannlaga" mot fru Agrell att till spelning antaga ett stycke som vore en fortsättning af hennes förenämnda skådespel. I "Magasin für die Litteratur des In- und Auslandes" den 28 nov. 1885 hette det dock om "Efterspel" i öfversättning: "Stycket länder författarinnan till heder, det besitter genialitet, kvickhet och icke ringa dramatisk begåfning — — — och det fattas icke heller spännande och gripande momenter". Utgifna pjäser af fru B. äro: "Ett emanciperadt hem" (skrifvet på 1860-talet) samt på 90-talet "Svärfar och svärson", "På gränsen" m. fl.

Äfven i autografväg delar hon sin makes smak och har gjort en vacker samling handskrifver och porträtt, men endast af kvinnor. Där finns t. ex. intressanta bref af Hedvig Charl. Nordenflycht, Emilie Höggqvist, fru Fredrika Runeberg (skaldens maka), svenska drottningar, madame Ristori, Adelina Patti m. fl. och från flere framstående personer

(Topelius t. ex.) äger hon personliga tillägnanden. Så dedicerar Christina Nilsson ett charmant porträtt till fru B. med dessa ord: A madame Barthelson en remerciement de sa charmante poésie. Christina Nilsson-Rouzaud 1881.

I sitt hem Stora Badstugatan 56, III, är fru B. omgifven af make, barn — fru Gerda Torsslow, innehafvarinna af tidningskontoret m. m. i gamla Bellman-Westmanska huset nedanför Klara kyrktorn, 35 Klarabergsgatan — och tvenne barnbarn på 12 och 9 år, Ragnvi och Astri Torsslow, två glada ungdomar som gå i franska skolan ej långt från hemmet. Det kan möjligen förtjäna nämnas att af dessa 12-åringen Ragnvi vunnit ej mindre än 7 pris i silfver (däraf ett första) för konstakning i Stockholms allmänna skridskoklubb.

I denna krets rör sig nu den 80-åriga fru Barthelson med ett lif och en fart som bure hon blott på hälften af sina år, spydigt skämtsamt, intresserad och vaken på snart sagdt alla områden, utan spår af svårare krämpor, såvida ej dit skall räknas hennes högst betydliga närsynthet, som dock ej hindrar henne att följa med i de dagliga tidningarna. Hon tyckes kunna bli 100 år! Till denna ovanliga vigör är hon på sin 80-årsdag i sanning att hjärtligen lyckönska.

A. L.

För hudens vård och ansiktets skönhet

CRÈME SIMON

J. SIMON,
PARIS.

Enda skönhetsmedel som icke irriterar huden.

K. ANDERSON

SMYCKEN

Kr. 1 till 20 000 Kr.

Praktikatalog, ringmått gratis.

KUNGL. HOFJUVELERARE.

JAKOBSTORG 1. REGERINGSG. 19-21.

En omvändelse.

AKOB ISRAEL ALEXANDER Bodin, skräddarens förstfödde, i hvardagslag kallad Jacke, sätter på brostegen utanför föräldrahemmet sysselsatt med att gymnastisera sina smutsiga stortår.

Han har en längre stund på egen hand varit ute i bygden, och när han kom hem, fann han stugan låst och familjen, bestående af far och mor och två små sysstrar, försvunnen.

Hans första impuls var att trefva under granriset framför trappan efter nyckeln, men när den inte fanns där, begrep han, att den afsiktligt fått gå samma väg som de andra.

Sensommarkvällen lågar med en varm guldröd glans mot hans ögon, och om han än inte såge den ena välkända figuren efter den andra dyka upp nere på landsvägen, skulle han ändå förstå sammanhanget med det hela.

Det är ett stort väckelse- och bönemöte hos en handlaränka i grannbyn, och det tycks honom, som om närmast hela församlingen vore på väg dit.

Mest retar det honom, att nyckeln inte är till finnandes, ty i farstukammaren finns det en pyts med rödfärg, särdeles lämplig för hans ensamma stunder.

Men nu ha de inte unnat honom den minsta förströelse, han kommer inte ens åt så mycket att han kan rödfärga den minsta kaffunge i byn.

Och medan han sitter och betraktar människorna, som dyka upp och försvinna, kan han inte freda sig för att en viss oro får makt med honom.

Om han verkligen skulle bli ensam kvar —

När äntligen den siste tycks ha passerat, masar han sig ned från trappan, och med händerna i byxfickorna, börjar han att själf promenera nedåt landsvägen.

Det är så underligt tyst och tomt omkring honom, ett gråviolettt moln drar öfver den tulpanröda solnedgången och gör gräset vid vägkanterna mörkt och svallt.

Om han verkligen skulle bli ensam kvar i synden —

Han går i sicksack landsvägen framåt, och under det han hvirflar upp små dammoln med sina bara fötter, får den tanken verkligen insteg hos honom, att det kanske vore bäst, om också han ginge till de andra.

Då sticker solen fram och skjuter brand i en ruta i en liten röd stuga ofvanför landsvägen. Men hvad som egentligen tilldrar sig Jackes uppmärksamhet är att det stiger en smal rökpelare ur skorstenen.

I stugan bor en moster till hans mor, som han äfven själf titulerar för moster Sjödin, och trots att det inte råder någon vidare vänskap mellan honom och den sistnämnda, känner han sig likväl med ens mycket belåten med att hon är hemma.

När han smiter om knuten, låga röda peltonger emot honom bakom rufan, men moster Sjödin, som är döf, hör ej hans barfota steg, förrän han redan står på hennes tröskel.

Nu har hon en gång för alla gifvit honom portförbud, sedan han för några dagar sedan fasttagit och rödfärgat hennes älskade hvita kaff, men hon hinner ej vända sig, förrän han med händerna i byxfickorna står midt på hennes rena fina golf.

— Om vi också skulle lämna oss åt Jesus, säger han.

Moster Sjödin hör ej, hvad han säger, men

det är alldeles nog för henne att tänka på älsklingskattens rödklibbiga elände.

— Vill du bara laga dig ut härifrån! säger hon.

Men då tycks det, som om Jacke skulle vara döf, och han går i stället fram och skriker i hennes öra:

— Om vi också skulle lämna oss åt Jesus.

Moster Sjödin hvitnar till i ögonen och griper honom i armen. — Vill du laga dig i väg, din pojkskorf, säger hon — och det fort!

Och ut kommer han, men där ute känner han sig med ens så betydligt lättad, att han måste slå en kullerbytta i gräset.

När han reser sig, skakar han på sig som en hundvalp, och så drifver han i väg bortåt landsvägen igen.

Han tänker att det ändå kanske får vara lite, lite grand med omvändelsen, åtminstone vill han ej göra sig någon brådska på vägen.

Kvällen lågar varm öfver land och vatten, och bergåsarna hvila sina svarta skuggor i rosigt spegelglas.

På en liten bergklint ofvanför vägen ligger åter en stuga, som Jacke får lust till, och fastän ingen rök sliger öfver taket, syns det honom rätt otroligt, att skomakaren, som bor där skulle ha gått samma väg som de andra. Därför besluter han att göra en sväng dit upp för att se efter.

Dörren står halföppen, och genom den något tjocka luften i stugan ser han, hur skomakaren ligger påklädd på sängen och snarkar och sover.

Ansiktet blossar af en ohejdad vana vid spriten, och hår och skägg stå som en tunn brandröd krans kring hans hufvud.

Jacke kröker tårna och smyger sig öfver golvet som ett ungt lodjur. Så formar han händerna till en ropare och tutar in i örat på skomakaren: — Elden är lös!

Men innan skomakarn yrvaken hinner resa sig upp, är han redan ur stugan och skuttar utför berghällarna ned på landsvägen.

Ensamhetskänslan, som en stund skrämde honom, är nu förbi, och medan han långsamt promenerar vägen framåt, erinrar han sig, att han går åt motsatt håll mot hvad han först tänkt sig, och att det förresten nu är fört sent för honom att denna dag tänka på omvändelse.

Och så börjar det på nytt att plocka en oro i hans bröst, men den är af annat slag, ty det är äfventyrets ande, som kommer öfver honom.

Han känner rakt ingen lust att gå hem till stugan, men en desto större lust att vandra bort, ut mot det okända.

Och det är som om tillfälligheterna skulle bli hans bundsförvant, ty bäst som han går upptäcker han en figur, som slagit sig ned bakom några buskar vid vägkanten.

Det är en ruggig och grå gestalt, men med ett namn, som är känt vida omkring i bygderna.

Det är Trafvenfält, landsvägarnas adelsman, som sitter och äter smörgås ur ett tidningspapper, medan den gamla nattsäcken och knölpåken hvila på tufvan bredvid honom.

Jacke stannar slagen af den tanken, att det skulle vara särdeles lämpligt om han finge göra sällskap med Trafvenfält ut i världen.

Därför slår han sig ned i gräset och ställer sig, som om de vore gamla bekanta. Han blir helt öppenbart och berättar om att han varit på väg att omvända sig, men beslutat spara, tills han fått se litet mera af världen. Och att han tycker, att det är bäst, att han ger sig af nu, när stugan ändå är låst för honom.

Och så frågar han till sist, om han inte kunde få slå följe med Trafvenfält.

Trafvenfält väntar med svaret, tills han med slidknifven kletat ut en liten smörklick, så att den räcker öfver en half brödkaka. Då plirar han under sina frostgrå ögonbryn bort till Jakob Israel.

— Hm, säger han.

Han tar sig en munsbit af smörgåsen, innan han talar vidare.

Men då säger han med djup basröst, att det nog kan gå för sig, det kan mycket väl gå för sig, men då måste Jacke först ingå i förbundet.

Jacke rycker till sig några grässtrån, som han börjar tugga på och så undrar han en smula tvekande hvad det kan vara för ett slags förbund.

— Hm, säger Trafvenfält.

— Jo, säger han — det är ett hemligt förbund, som har stränga stadgar. Sedan har man det bra —.

Han masar sig litet längre ned på tufvan. — Vid min lortiga byxa har man det inte bra. Men stadgarna, som man först måste genomgå, äro som sagdt en smula stränga.

Jacke känner en medfödd motvilja för ordet stadgar, men Trafvenfält ton förefaller honom djupt trovärdig, och därför måste han undra, hur de stadgarna äro beskaffade.

— Hm, säger Trafvenfält. — Jo, det är stryk tre gånger om dagen och mat en gång — den första tiden. Jacke gör stora ögon. Väl far det genom hans hjärna, att Trafvenfält drifver med honom, men det där talet om hemliga förbundet har från första ögonblicket imponerat på honom. Och när Trafvenfält gör en handrörelse mot knölpåken flyttar han sig ofrivilligt litet åt sidan.

Och så börjar han att tugga gräs vildare än förut, medan han undrar hur länge det där trefliga som ställs i utsikt för honom skulle komma att räcka.

— Hm, svarar Trafvenfält, — det beror på omständigheterna. Sedan blir det stryk och mat två gånger om dagen och sist stryk en och mat tre gånger och hur länge det kommer att räcka beror på, när han kan anses värdig och färdig att upptas i förbundet.

Sedan har man det bra. —

Och Trafvenfält borstar brödsulorna ur mustascherna och pöser upp de fnasiga kinderna och slår ut den trasiga ärmen med en stor gest.

— Sedan mår man som en kung eller kejsare, men all vår början blifver som sagdt en smula svår.

Och han reser sig och griper knölpåken och axlar nattsäcken, och så säger han, att det är bäst att de ge sig af med detsamma.

Men Jacke sitter kvar i gräset och gymnastiserar sina dammiga stortår. De komma honom att tänka på, att han väl behöfde skor på sig, om han skulle ge sig af så långt, men att skorna äro inlåsta i stugan, så att han ej kan komma åt dem, förrän föräldrarna komma hem.

Han meddelar sina tankar om saken åt Trafvenfält.

— Hm, ja, menar Trafvenfält, skor kan han nog behöfva. Men han kan ju springa efter. Det är bara att springa vägen rakt fram, så skall jag vänta honom vid första korsväg inne i skogen. Det sägs att en karing gjorde af med sig där för många herrans år sedan, men att hon brukar gå igen, när det blir fullmåne.

Och Trafvenfält singlar sin gamla hatt och önskar Jacke välkommen efter.

Pröfva

Tuppens Zephyr

och Ni köper ingen annan.

Driftiga kommissionärer

å alla platser, där vi förut icke äro representerade, antagas mot hög provision. Tillskrif genast

IDUNS EXPEDITION, STOCKHOLM.

Men när Trafvenfält försvunnit sitter Jacke kvar några minuter som domnad.

Solen går ned blossande röd under den gråblå molnbanken, som brinner i kanterna som guld, och i det lugna vattnet spegla sig berg och byar och gröna backar.

När den sista röda lågan från solskifvan försvunnit, reser Jacke sig upp och sticker händerna i byxfickorna. Och så börjar han att hvissla med full hals för att det åtminstone skall höras, att han har humöret uppe.

Ty naturligtvis tror han inte på hvad Trafvenfält sagt. Så lätt går det inte att skrämra honom. Men han känner sig ändå besynnerligt slak i viljan vid tanken på, att en utväg ännu står öppen för honom att få sällskap ut i världen.

Så drifver han långsamt i väg hemåt, och han glömmer rakt att titta bort till moster Sjödens stuga, där en hvit katt sitter ute på gårdsplanen men sätter af som en pil in, när han får se honom.

Han har slulligen intet annat att göra än att sätta sig på en plats, där han kan se församlingen återkomma från bönemötet, och det tycks honom att han rent kan se på deras yttre i hur hög grad omvända de äro.

När föräldrarna komma, ser han, att de inte höra till dem, som gjort saken sämst, och några minuter senare svänger modern omkring i stugan i färd med de försenade kvällssysslorna och en andlig sång på läpparna.

Som hon afbryter för att säga till Jacke att han strax på eviga rappet skall gå till brunnen efter ett ämbar vatten.

Hon är van vid att nödgas kraftigt understryka sina befallningar, och hon blir nästan förvånad, när han tar ämbaret och går utan att ha några krumbukter för sig.

Men han handlar i ren distraktion, ty han grubblar alljämt på det hemlighetsfulla, som omger Trafvenfält's person och på om det ändå kunde vara någon mening i hans tal om hemliga förbundet och stryk tre gånger om dagen, som skulle höra till förberedelserna.

Och när ämbaret gnisslande far upp ur brunnen och skvalpar kallt vatten öfver hans varma fötter, rycker han plötsligt till.

Men det är bara månen, som sticker röd som en liten eld öfver berget och växer och vidgar sig, tills den visar hela sitt runda guldmunt i den ännu rodnande luften.

Det rasslar till i ett par dunkla aspar, som stå på gården, och i detsamma far det en kallkäre öfver ryggen på Jacke, ty hur modig han än tycker sig vara, vet han med sig, att han ingenting på jorden skulle vara så rädd för som att möta vålnaden af gamla käringar, som gjort af med sig.

Och att om Trafvenfält väntar på honom vid korsvägen, så får han nog denna kväll vänta förgäves.

Men en smula slak är han, när han kommer tillbaka in i stugan, och han sätter ned ämbaret i vrån utan att som vanligt skvalpa öfver en hel sjö rundt omkring.

Då stannar modern åter med det hon har för händer. Ty den tanken får plötsligt insteg hos henne, att det har skett ett under.

Att hans inre människa blifvit påverkad af nåden för hennes böners skull. — — —

Men när jorden gifvit sig alla underliga skuggor i våld, vandrar långt borta på landsvägen en grå och ruggig gestalt.

Det är Trafvenfält, som vandrar ensam, och stannar och blinkar åt månen, som röd och förälskad skiner öfver den ljumma jorden.

Och han ler, men hans ansikte förbistras under leendet.

— Vid min själ om jag ljög, tänker han — för allt hvad jag hafver ljugit i mitt lif, så lade jag sanning den gången. Ty jag känner en, som har genomgått det alltsammans.

GUSTAVA SVANSTRÖM.

Tekniska sagor.

För Idun af OTTO WITT.

Siaren.

DET AR AR 1475.

Rike höfdingen i Varberg, riddaren Åke Axelsson har från en köpman i Stralsund hemfört bland andra lyxartiklar äfven sitt vinterförråd af socker. Det utgöres af två toppar vägande tillsammans 16 skålpund.

Bonden, som forslar foran utbrister:

— De rike bära sig åt så, att det är både synd och skam.

Ty formannen har hört sagan om denna varas oerhörda pris — hvarje skålpund af den hvita sötman kostar ej mindre än precis detsamma som 70 skålpund smör — ej är det då att undra öfver att Sveriges dåvarande rikaste man, Åke Axelsson, kan hafva råd att anskaffa sig hela 16 skålpund för vinterns behof.

När han står med bägge sockertopparna — en i hvar hand — på borggården känner han en isning löpa utefter ryggen — han lyfter ju mycket öfver ett tusen skålpund på sina armar.

Och historien om det hvita underbara njutningsmedlet sprides bland allmogen hvar af ej en enda i hela sitt lif har smakat socker.

En af dem, som lyssnat till formannes berättelse var Stig Sunesson, son till en af Åke Axelssons förpaktare.

Gossen Stig var då en aderton års yngling och känd i närmaste trakten såsom "klok" och "underlig". Han stod i förbund med själfve den onde, sade mången.

Redan som liten pys hade Stig Sunesson förvånat sina anhöriga med förutsägelser af ting som senare verkligen fimade fullt i öfverensstämmelse med spådomen och otaliga gånger hade han som yngling anlåtats för att "se" efter bortkommen boskap, värdeföremål och sådant.

Delta, att Åke Axelsson ägde något så underbart som hård snö som kunde ätas och smakade "tusent gånger sötare än vildhonung" väckte ynglingens fantasi till lif. — Men, sade han sig själf, aldrig uppnår jag att hvarken få se det eller ännu mindre smaka på det.

Så kom vintern 1475 och en natt smälde det till i knutarne och nästa morgon låg sjön med blank is på ytan.

Stig gick händelsevis på stranden då han fick höra ett underligt ljud utifrån isen — ett barn var det inte — han såg spejande utåt — nu hördes det igen — ah — nu såg han hvad det var — slottsfruns vackra, engelska tik Paddle låg plaskande och kvidande i en vak —

Det var slottsfruns stolthet, det visste Stig mycket väl och det var honom ett ögonblicks verk att finna en stång och att med denna som en slags bärare hasa sig fram till hunden. Men just som han nådde denna brast isen under honom och både han och tiken lågo i vattnet. Emellertid lyckades det Stig att komma upp och äfven hunden fick han upp på isen hvarpå bägge kraflade sig i land med stångens hjälp.

På slottet blef det ett förskräckligt lif när

borgfrun fick höra det passerade. Hon smekte sin älsklingshund och frågade Stig om hon kunde göra något för honom.

Nu var gossens stora ögonblick kommet.

Han bad om — nej, han tordes knappast —

— Åjo, uppmuntrade slottsfrun.

— En sockerbit — kom det fram mellan de blåfrusna läpparne.

— Visst får du det, min snälle gosse, sade den höga damen skraftande. Följ mig.

Så bar det i väg ut i handkammaren.

Det rasslade i slottsfruns stora nyckelring och borta i ett hörn stod sockerskrinet. Det var ett stort mahognyskrin med fyra höga, spiralvridna fötter under sig, i dess gyllne lås satte frun in nyckeln — det smälde till och locket sprang upp.

Stig såg det hvita sockret.

— Se här, gosse, tag dig ett riktigt stort stycke, uppmanade frun honom.

Ynglingen tog för sig, tackade och ville gå.

— Skall du inte smaka? undrade slottsfrun.

Stig bröt af en liten bit och stack den i munnen. O, så söt. Det var något af det härligaste han smakat i sitt lif —

Men som han stod där med sockerbiten i munnen var det som ett ljussken utginge från honom.

— Hvad är det? undrade slottsfrun förvånad.

— O, jag ser så mycket underligt, genmälde gossen. Jag ser långt, långt in i framtiden. Jag ser hela den långa, långa sockersagan.

Och så talade Stig Sunesson i visionära bilder om sockrets framgång genom världen. Hur den långa, smala själfken af sockerrörelse så småningom förbyttes till runda rotvor — hvitbetor — hur dessa odlades öfver hela Norden — hur priset sjönk efter hand och huru de rikes lyxartikel blef de fattigas näringsmedel. Han siade om huru socker från att hafva varit ansedt som skadligt för fänder och mage skulle stiga till rang, heder och värdighet af läkemedel — hur det med tiden skulle inkräkta på alla lifsmedel. Han skildrade huru sockermassan, som han då liknade vid "ett stort hus, lika stort som Varbergs slott", skulle blifva enorm, hur världsproduktionen i framtiden liknade "himmels-höga berg, hvita som snö och med toppar dolda af molnen."

Undrande åhörde slottsfrun det långa talet — mot slutet af detsamma började Stigs knän att skälfva, ögonen glänste af en onaturlig glans.

— Du är sjuk af badet.

Och så var det.

Stig Sunesson steg aldrig mera upp från sjukbädden.

Men den rika slottsfrun smög ett stycke socker med i hans kista.

Förunderligt sant siade den fjärrskådande gossen.

Sockret har, som få andra näringsmedel, en underbar kurva att framvisa.

Prisfallet har varit enormt. År 1550 kostade ett kilogram raffinad nästan 12 kronor, år 1740 nedgick det till 8 kronor, för att strax efter åren 1752—1755 sjunka till 3: 90 kronor per kilogram. 1840 kostade socker i Sverige 1: 50 per kilogram och nu är priset endast tredjedelen häraf.

Samtidigt med detta har världsproduktionen ökats med jättesteg och Stig Sunessons skyhöga borg med toppar dolda af molnen har blifvit verklighet.

Kobb's Hongkong Thé

är den mest omtyckta thédryck.

Till salu i alla finare speceriaffärer.

IDUNS KOKBOK

AF

ELISABETH ÖSTMAN

är den bästa kokbok för det svenska hemmet.

På mindre än 2 år har den utgått i öfver 25,000 ex. - Pris: Kr. 5:50 inb.

PER TORNDAHL OCH HANS KONST.

SEDAN åtskilliga år verkar här i Stockholm en konstnär, ännu föga känd af de många, men högt värderad af dem, som känna honom och hans alstring. — Man skulle kunna

kalla honom för — kopparslagare, men i sant artistisk bemärkelse. Han heter Per Torndahl och är ett äkta Söderbarn, med bostad Bangårdsgatan 12 och verkstad Högbergsgatan 11, — uppe på detta Söder, som ju är vårt gamla klassiska konstnärstillhåll.

Det första jag såg af hans arbeten tror jag var en ljuskrona för matsal hos en af våra mest populära skämttecknare. Med sitt karikatyrmotiv var den ett utslag af kamrattlig lekfullhet, men röjde som sådant det Torndahlska konstnärsllynets friskhet och uppfinningsgäfv, och fyller samtidigt förträffligt sin uppgift och sin plats. —

Hvad jag senare fått tillfälle se af belysningsarmatur från hans ateljé, har ingifvit mig respektfull beundran för hans kraftiga käckta talang och säkra, gediget skolade smak: de följas städse åt för att nå det för hvarje särskildt fall bästa resultat. Jag vill genast påpeka, att hvad som från början och allfort vid förnyadt studium synes en såsom denne konstnärns sårmarke, är föreningen af originalitet i uppslag och komposition, samt nykter hänsyn till omgifningens praktiska och estetiska förutsättningar. — Det är ju ej något lekverk, att åt en lokal, af hvad slag den vara må, skänka just det rätta af dessa oundgängliga tillbehör. — Inför hans kronor, lampetter m. m. känner man sig lyckligt fri från såväl fabriksstillverkningens ofta oundkomliga banalitet som från utsväfningar af otyg-ladt artisteri.

Att om än så ylligt sättas in uti denna konstnärns arbetsmetod och tekniska hemligheter, har gifvetvis äfven för lekmannen, — konstvän eller ej — sitt intresse. Men därom bör man helst låta utöfvaren

— Drifven i fämligen hög relief och musligt färgoxiderad, ger denna sak i all sin kärftva kraft dock intrycket af lugnt sväfvande. — I trappan upp från samma hall till en öfre våning finnes äfven en lampett af Torndahl med motiv: S:t Göran och draken, fyndigt fänkt och utsökt stilfull.

Af fyllig och liffull verkan är också en matsalslampa, tillhörig docenten d:r H. C. Jacobæus. Här har konstnären valt som motiv "Orrar i tall". Men vid tal härom är att märka den afgjorda och högst betydelsefulla skillnaden mellan vissa "nyttiga konstföremåls" djurmotiv, lösryckt, stillöst, groft naturalistiska — och dessa Torndahlska. — Hans kråkor, orrar, ekorrar m. m. ha, med sin skarptsedda karaktäristik, en äkta ornamental uppgift, och det är mycket sällan de icke lyckligt och osökt fylla den. De hvarken flyga eller hoppa ut ur kompositionens ram eller sitta liflösa i intetsägande stilisering. De äro gifna delar af en vacker helhet.

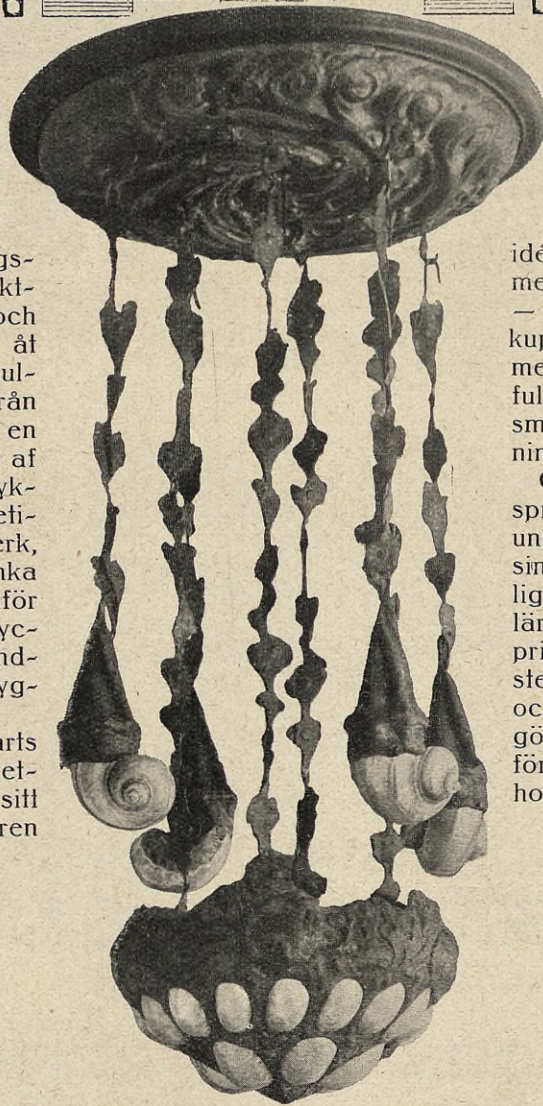
Ett verkligt praktstycke har Torndahl frambragt i en annan, större takkrona, pryddande bankir H. Årfelts sal.

Från en i koppar drifven rosett hänga, midterst en skål för ett flertal elektriska lågor samt omgifvande denna, fyra smärre lampor. Till dessa, liksom till skålen, ha snäckor användts i stället för glas, och hela kopparinfattningen är genomförd efter motiv ur havets värld. Själva

idén har sina vanskligheter, men har behärskats med förfinaad silkanäsla och intrycket af det hela — vare sig lågorna i sina opalskimrande snäckkupor tändts eller icke — blir rikt, fantastiskt nästan, men ytterst tilltalande. Det är ett konstverk, som fulländar hela rummets präktiga inredning och utsmyckning och förlänar det en betagande stämning.

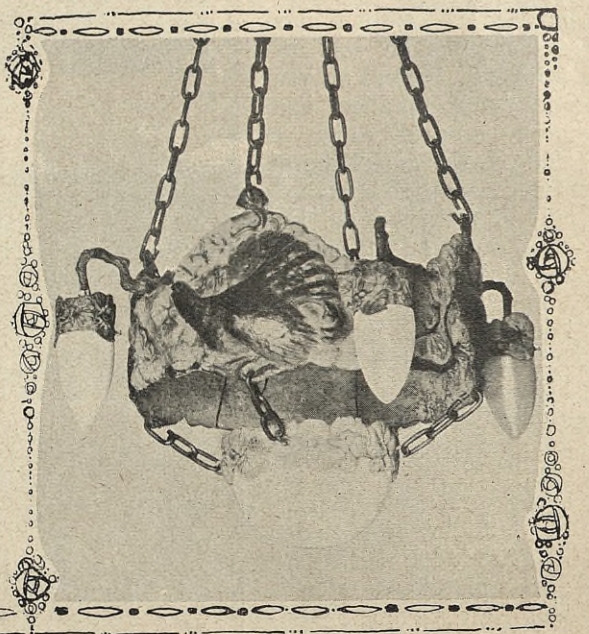
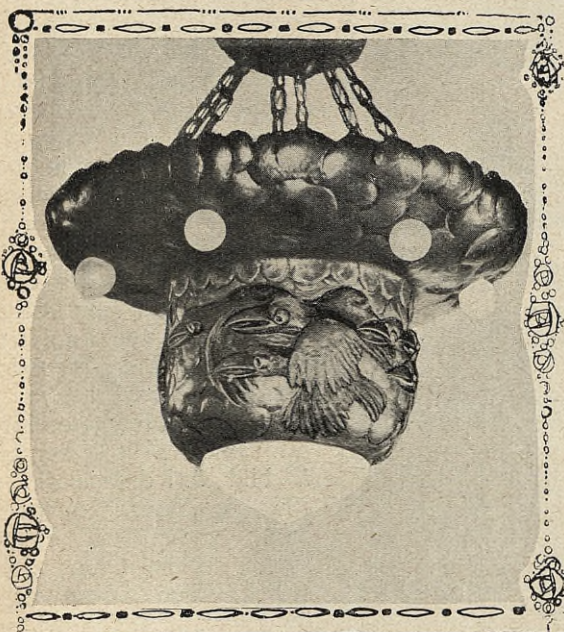
Gifvet är, att arbeten sådana som dessa, framprungna ur en konstnärns ingifvelse, fullbordade under betydlig och långvarig möda — och enligt sin natur unika — icke kunna förvärfvas lika billigt som äfven ganska luxuös fabriksvara. — Dock lär denne svenske specialist i facket hålla sina priser ojämförligt lägre än dem, som utländska alster af samma art i regel betinga. Den entusiasm och ihärdighet, som innerst bära hans verksamhet, göra den förljant af all uppmuntran, och det framför allt på grund af gedigenheten och skönheten hos dess frukter.

GUSTAF ULLMAN.

själf meddela så pass mycket, som han finner lämpligt. För publiken blir det ju framför allt de färdiga konstverken och deras värde, som ha betydelse. — Låt oss på prof välja som åskådningsmaterial till dessa rader de nummer, som här afbildats efter fotografi.

I en konstlärskares Djursholms hem prydes hallen af en takkrona med kråkmotiv, bärande ofvantill en krans med smålampor samt nedtill slutande sig om ett flertal lågor.

Lamm

HUR PESTHÄRDARNE OSKADLIG-

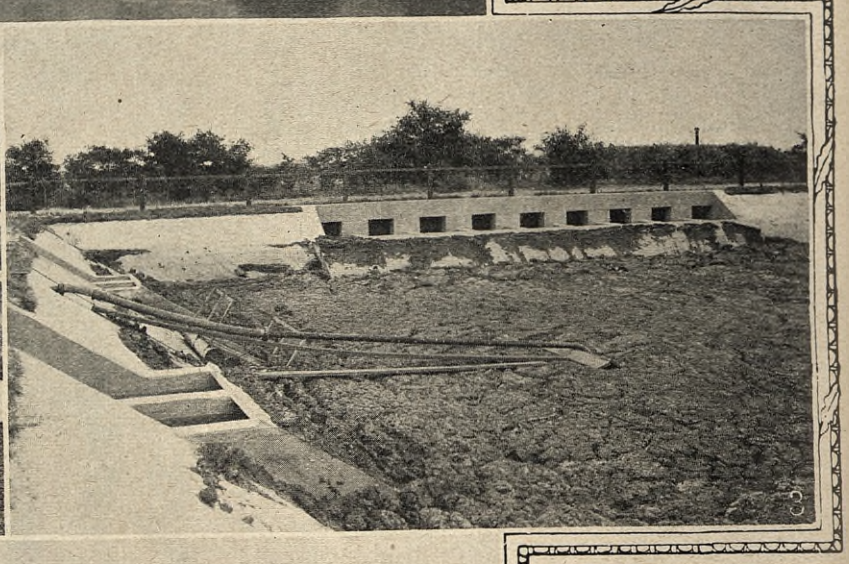
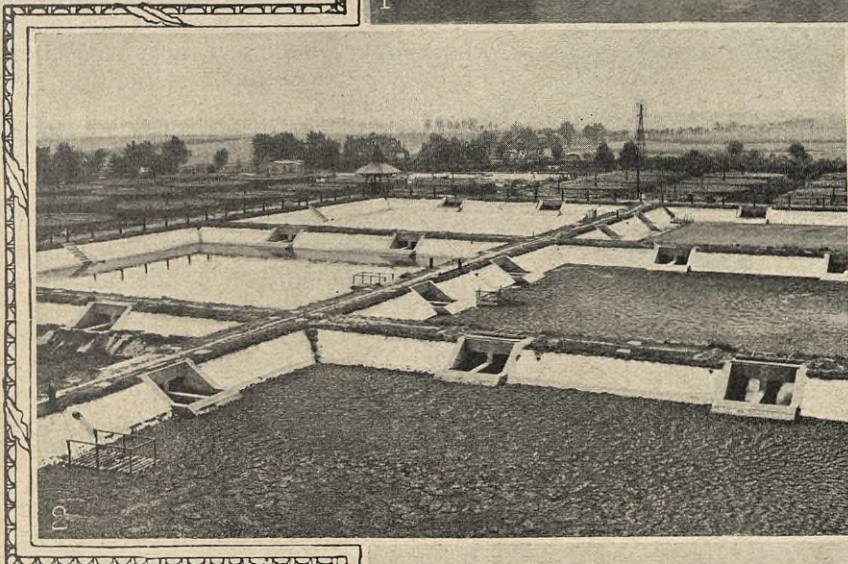
Hur vi borde ha det i Stockholms förstäder,

ETT PAR AF STOCKHOLMS norra förstäder, Hagalund och Hufvudsta, ha, som nyligen påvisats, att dragas med sanitära missförhållanden af värsta slag. Man låter nämligen kloakernas smutsvatten rinna ut i diken och på ängsmarker, som i sin ordning sakna aflopp, hvaraf naturligtvis

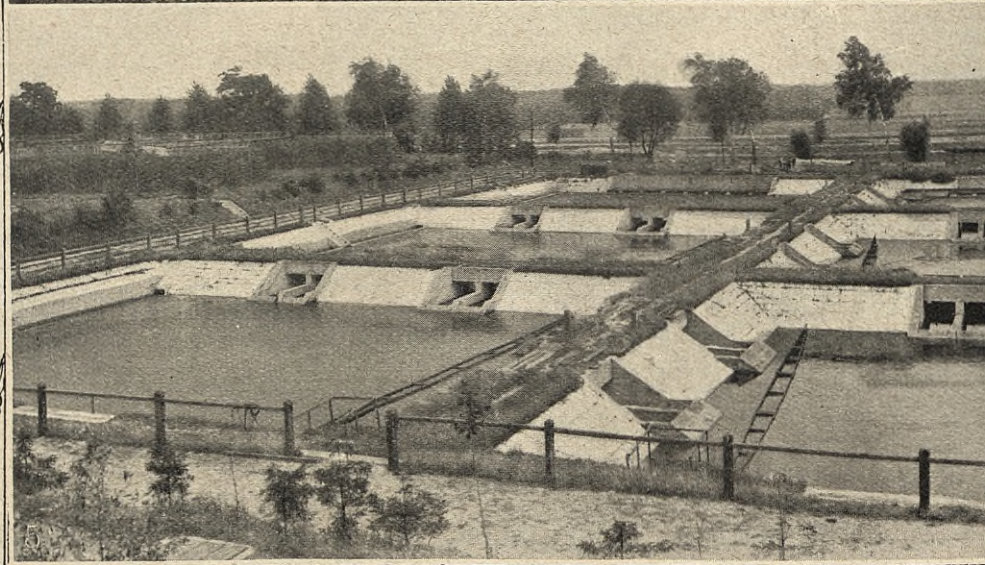

och hur man inrättat sig utanför Berlin.

ling, ja, man skulle kunna säga förädling af kloakvatten, befinner sig. Det är municipalrådet i städerna Wilmersdorf, Schmargendorf, Zehlendorf och Teltow som sammanslutit sig och anlagt ett kanalisationsverk, hvilket dagligen behandlar 25,000 kubikmeter smutsvatten, be-

följer att all denna flytande orenlighet samlar sig till stinkande träsk, som sprida sina dunster kring hela trakten och utgöra en den allvarligaste hälsofara. Till på köpet leka barnen helt sorglöst vid kanterna af dessa vattensamlingar, och det är ej heller ovanligt att familjerna tvätta kläder i det förorenade vattnet. För främlingen som kommer ditut är det hela en vämjelig syn, äfven om invånarne själva med den resignation, som den fattige är i stånd att visa vid svåra tillfällen, icke göra mycket affär af det. Provinsiälläkaren d:r Stéenhoff har dock nu ingripit mot det bedröfliga sundhetsståndet därute, och man må hoppas, att platsens kommunala myndigheter också skola inse att något måste göras till eländets afhjälpande. Vi vilja emellertid visa hvad som i liknande fall åstadkommits i Berlins omgifningar, i närheten af förstaden Ruhlsdorf, där en af de största och intressantaste anläggningar för behand-

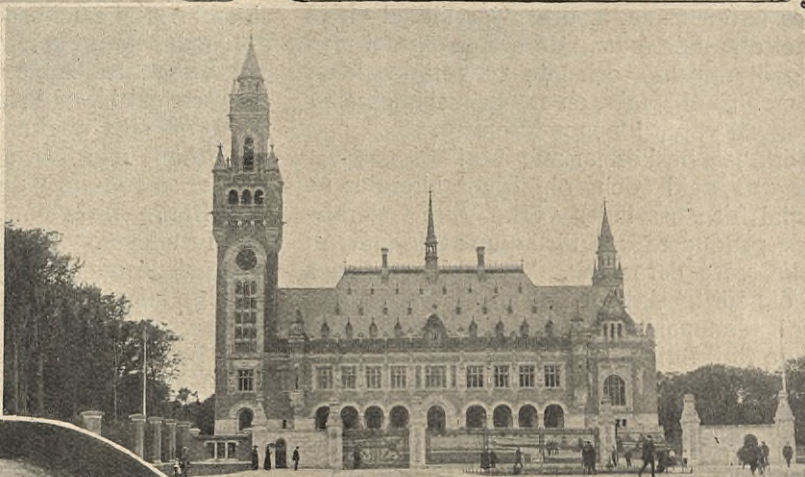
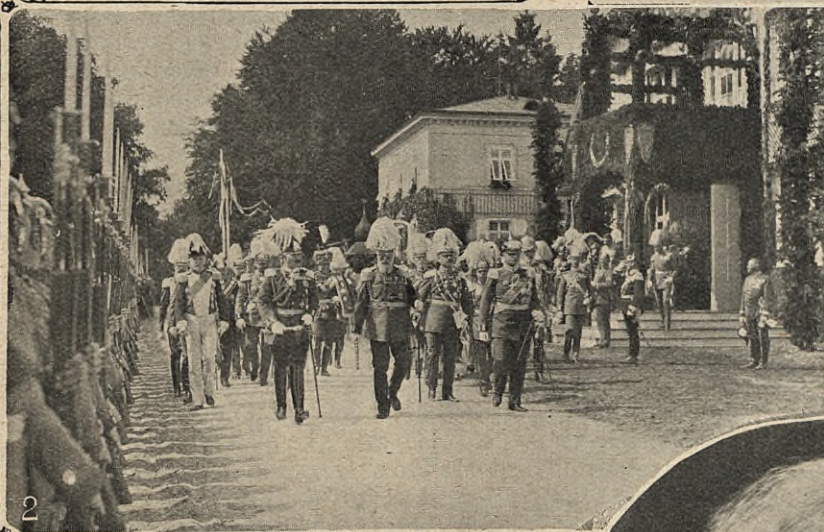
friar det från allt slam och all orenlighet, så att det utan fara för människors hälsa kan upplagas af floder och sjöar. Själva rensningsmetoden är hämtad från England, och sådan den nu tillämpas på Lindenbergs i Ruhlsdorf är anläggningen den största i sitt slag i hela världen. Å bild 1 synes hur afloppsvattnet föres från städerna genom de olika rörledningarna ut i en reservoar, där klarningsproceduren begynner. Bild 2 framställer, hur slammets aflagras i ett antal rensningsbassänger. Bild 3 visar slammets uppsugning af sugrör, hvarefter det torkas och försäljes som gödningsämne. Å bild 4 ledes det från gyllja befriade vattnet till ett femtiotal af ofantliga slaggmassor bestående element, hvarigenom det får rinna, för att slutligen, som synes å bild 5, i de sista rensningsbassängerna gå genom sandfilter, efter hvilken behandling det som fullständigt rent vatten rinner ut i Teltowkanalen.

UR VECKANS BILDERBOK.

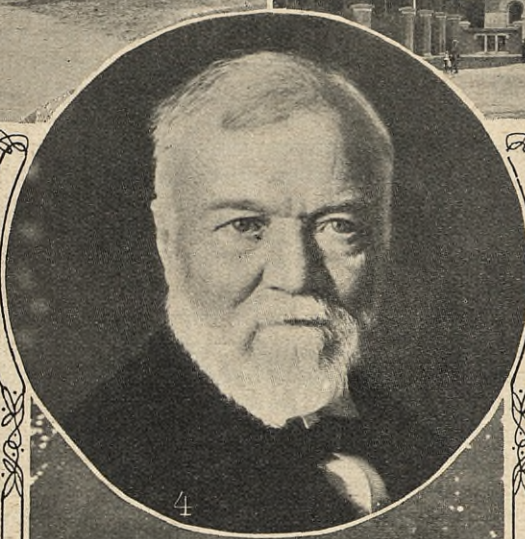
I DEN LILLA STADEN KELHEIM i Bajern samlades den 25 aug. de tyska förbundsfurstarne, kejsar Wilhelm och konungarne af Sachsen och Württemberg, på inbjudan af den bayerske prins-regenten Ludwig, för att i den på Michaelsberget nära K. uppförda s. k. "Befreiungshalle" fira sekelnminnet af det tyska befrielsekriget 1813-15. Å vår första bild synes den ståtliga minnesbyggnaden, medan bild 2 framställer förbundsfurstarnes tåg genom den festsmåkade staden, hvarvid trupperna paraderade. I midten går prins-regenten, på hans högra sida tyske kejsaren och på hans vänstra de båda konungarne. ("Photo-Union" Paul

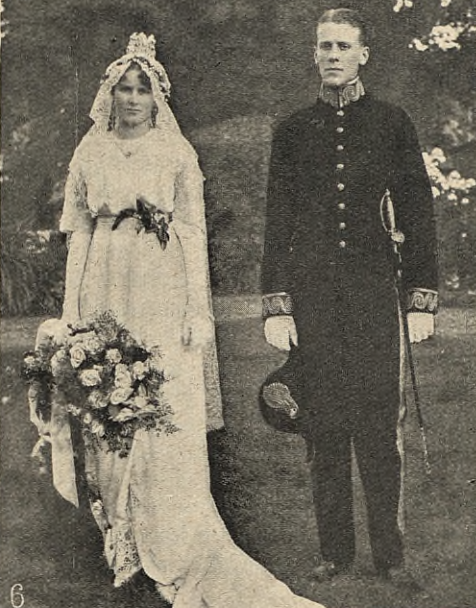
svenska sjukgymnastiksällskapet Ling och under direktör Allan Bromans från London ordförandeskap. En grupp bild af deltagarne framställes som n:r 5 i serien. (I. Francis foto). Vidare återge vi ett celebrert bröllop å Sturefors, hvarvid kontrahenterna voro attachéen vid utrikesdepartementet, frih. Johan Hugo Beck-Friis och fröken Gunilla Bielke, dotter till framlidne grefve Nils Bielke å Sturefors och hans maka, född Carleson. Bild 6 framställer brudparet, bild 7 grupp af bröllopsgäster i parken, af hvilka främst stå grefvinnan Douglas och hertiginnan d'Otrante (J. E. Thorin foto.) Bild 9 är ett minne från en hembygdsfest, som i söndags hölls å Lands-

Lamm.) Bild 3 återger det i dessa dagar högtidligt invigda fredspalatset i Haag, till hvars uppförande den kände amerikanske mångmiljonären hjältefonds- och folkbiblioteksdonatorn Andrew Carnegie skänkt en och en half miljon dollars. Bild 4 är ett porträtt af den store fredsiffraren, som för öfrigt själf var närvarande och talade vid palatsets invigning. (Photo "M. S. Vaz Dias".) — I Göteborg har nyligen pågått en gymnastikkongress mellan medlemmar af

krona-utställningen, och visar biskop Billing, då han höll ett anförande, riktadt till ungdomen (R. Cöster foto.) Den 8:de bilden är ett porträtt af en käck sjuåring Sture Selander, son till navigationsskol-läraren kapten L. Selander som nyligen vid Gårdeåstaden i Hernösand, med fara för sitt eget lif, räddade en 10-årig och 8-årig flicka från att drunkna. Den lille hjälten bör gifvelvis lämpligen belönas af Carnegie-stiftelsen.

Spalten om böckerna.

INTE SÅ SALLAN FÅR MAN SE det påstående framträda att "hvem som helst kan ju skriva en bok nu för tiden". Det har alltid väckt min undran. Nog är det sant, att åtskilligt fler böcker nu framträda på boklädsdisken mot för ett eller par tiotal år sedan, alltifrån de till tio och tjugufemöres pris och upp till femman och mer. Men — hvad är det allt för böcker?

Jag förbigår dem, vid hvilkas läsning man endast måste förundra sig, icke öfver förläggarnes portmonnäer, ty dessa torde väl knappast ha öppnats ens på glänt, men väl öfver deras långmodighet att låna sig till skyltar för så tveivelaktiga företag. Nej, det finns också böcker, som inte äro så dåliga, och i hvilka man till och med kan få stanna vid medelgoda sidor här och hvar. Men likväl visa de framför allt, att det ingalunda är lätt att skriva en bok, utan tvärtom svårt — nu som alltid. Det räcker inte med en någorlunda ledig penna, med en viss lätthet att få ämnet att flöda fram, inte heller ensamt med ett godt uppslag, och inte synnerligen långt ens med god humör, en smula lustighet, eller enbart ett varmt klappande hjärta.

Märk, jag beskärmar mig inte!

Några ack! och oh! öfver litteraturens framtid föra oss ingen vart. Vilja vederbörande producera och förläggarna förmås att trycka, vare deras sak. "Frälsningen finnes hos dig själf," skrifer Tolstoj — visserligen i annat sammanhang, men tillämpligt på många fält. Boken finnes hos dig själf, och här i ditt goda omdöme!

Det är naturligt, att af den stora bokmassan på godt och ondt måste allmänheten bli konfys. Men småningom skall den, som ett nödvändigt korrektiv, ur kaos hämta förmågan att välja, vraka och döma. Kritiken kan omöjligt anmäla allt och kan dessutom ej alltid — tyvärr! — bli fri från att anmäla af vissa hänsyn, eller genom tillfälligheters spel, där det ur en högre rättvisas synpunkt varit fullkomligt onödigt. Reformera detta, den som kan, men så länge det ej reformerats, säg det hellre rent ut! Som det nu är, är emellertid sanningen den, att kritiken alltmer råkat i misskredit. Jag vet intet namn bland kritikernas, som för närvarande kring sig samlar någon större skara verkligt trogna. På sin tid minns jag bekanta jag hade, som med sken af stort förnuft konsekvent yttrade sig om all litteratur efter att blott ha läst Oscar Leverlins recensioner! Han hade stor makt; alltför stor, om också inte oberättigad. Men kretsen af folk, som läser böcker, ökas allt mer, och därigenom naturligtvis också antalet af dem, som bilda sig eget omdöme. För min del betraktar jag detta som en vinst, och kritikerns uppgift ingalunda att bespara läsaren läsningen af hans bok! Också hvad kritikern går för, skall allmänheten lära sig att fatta och ej längre tro på nåd och onåd. Endast ledd på passande afstånd af den lilla gruppen af våra bästa kritici, lika blinkande ledfyrrar, skall denna allmänhet själf lotsa sig fram till vissheten om, att jämviktsfulla, artistiska, framförallt *Le f v a n d e* böcker, hvilka verkligen ha något att säga, de äro sällsynta nog, men också de enda, värda att leta reda på och att med kärlek omhulda. När så skett, kommer boken åter upp till att vara hvad den påstås fordomdags ha varit: en god vän, hvilken man inte vill utbyta mot ett brokigt umgänge.

Att bli en dylik vän är ju gifvetvis hvarje författares önskan. Men lika litet som läsekretsen får sitt gratis, får författaren det. I de störstes förslingsverk kan väl — men

långt ifrån alltid — geniet röjas; men ännu fattas där den inre mognaden liksom den skolade handen. Läsa vi om deras lif, hvilka vi mest beundra, skola vi finna att ett fåtaligt, tråget arbete var deras a och o. Läs de utdrag ur Strindbergs bref, som bifogas den stora, nu under utgifning varande nationalupplagan af hans verk! Öfver en enda novell till utopier sitter han förviflad i två månader. Han rifver sönder, han får refuseradt, han kastar fram planer och ger upp dem. Och han gäller dock för att hört till dem, som lättast producerat! Men ingen såg in i verkstaden — först nu har den öppnats. Härmed är inte sagdt, att hvar och en af oss, endast genom att arbeta tillräckligt skall kunna klättra hur högt som helst. Alltid ges den gräns, man inte kommer förbi. Men om eftertanke och själfständighet äro en plikt för läsaren, så är arbete och själfpröfning det i än högre grad för den, som vill bjuda honom hans spis — om också resultatet till sist ligger i en högre makts händer.

Om ett dylikt, här antydt, tillvägagångssätt blir man emellertid föga öfvertygad, när det under några sommandagar blir ens uppgift att genomläsa en packe böcker, svenska original till en krona stycket. Några troligen alldeles obekanta författarnamn skall jag afhålla mig från att lancera, i ett vänligt om också föga grundadt hopp att de komma med bättre nästa gång, eller alldeles återgå till tystnaden. Jag skall nöja mig med att tala om de böcker jag funnit vara de bästa. Färdiga konstverk är ingen af dem.

Jag har för min del blifvit mycket sympatiskt berörd af Maria Sandel: *Familjen Vinge*, en bok om verkstadsgossar och fabriksflickor. Det har sagts mig att författarinnans eget ursprung skulle vara en kroppsarbeterskas; jag vet inte om det är sant. Intim kännedom om arbetarklassens förhållanden röjer i alla handlinger hennes lilla bok, som tämligen valhöndt komponerad och konstlöst skriven, likväl kvarlämnar ett intryck af lif. Jag har inom mig själf ett par gånger jämfört den med Martin Kochs med vida större både kraft och pretention framträdande roman *Arbetare*, och utan att blunda för hvem som gjort det större verket, måste sägas, att vissa af Maria Sandels figurer bli oss inte mycket mindre bekanta än hans. Små enkla drag, hvilkas värde författarinnan sannolikt ej själf förstått och hvilkas anbringande hon absolut ej räknat ut, ge oss i blixtljus en scen, ett uppfattningssätt, ett lynne. Tyvärr är historien icke sammanhållen så strängt som sig borde. Af Maria Sandel är denna det första jag läser, och jag tror, att om hon en dag gaf oss en sann, en noggrann, oförskräckt, biografisk skildring ur en ensam arbetarkvinnas lif, skulle hon kunna göra en god insats. —

I *Elsa Wang*, en lufsinteriör af *Wilm a Lindhé*, flyttas vi in i den borgerligaste miljö. Boken häfdar kvinnans rätt att älska. Man skulle tro denna rätt vara odisputabel, men fru Lindhé visar oss onekligen med både fyndighet och på ett underhållande sätt ett öde, hvars tragik, om den också förlorar sig i det puerila, icke dess mindre är äkta. Elsa Wang, tretioåttåårig, och efter "ett fatigt och intresselöst lif", kommer som värdinna i en rik änkemans hem. Hon fyller på bästa vis sin uppgift, vinner de uppväxande barnens tillgifvenhet, och gör sig värderad. Men hon förälskar sig i änkemannen. Vågar hon visa det, blir hon missförstådd och utsatt för kränkande närmanden; visar hon det icke, känner hon sig förkväfvad. Omkring henne spira blommor för alla, endast icke för henne, på hvilken konventionerna ha alla kraf. Bokens konflikt tillspetsas därhän,

att Elsa inte mer finner någon utväg i lifvet. Fru Lindhé har skildrat henne med ömhet och medlidande, och hennes person — hur obetydlig den verkligen än är! — lyckas dock röra oss, därför att författarinnan sett på sitt ämne med enkelhet.

Dess värre är enkelheten icke någon framträdande egenskap i romanen *Midsommar* af *Gustava Svanström*. Boken, hvars hela händelseförlopp rymmes inom midsommarhelgens två dagar och som är nog så dramatisk i sin framställning af några människödens brottning, i situationers tillspetsning och upplösning, förlorar sig likväl i ett framtvunget, i ett litterärt eller rent stilistiskt patos, som lämnar läsaren kall, då motsatsen afsetts. Hvad man mer än allt annat känner, är att författarinnan själf djupt vibrerat, såväl för naturen (ådalén) hon skildrat, som öck för sina diktade gestalter. Men det är en gång efter annan lika nedslående och ofrånkomlig sanning, att ju mer diktares vid utformningen af sitt ämne lyckats få konstnärligt betingadt afstånd till detta, dess starkare intryck skall han göra på sin läsekrets. Detta betyder ej hos honom kyla, beräkning eller fadd öfverlägsenhet; det innebär tvärtom ett fullständigt underordnande af sig själf, ett glömande, inför verkets helgd, af den egna hjärtklappningen. Annat blir till sist i längden tomt, om också enstaka sidor bära fram dit de åsyftade. Det finns hos *Gustava Svanström* poetisk begåfning och både mildhet och känsla i uppfattningen, men vi sakna denna själföföglömande hängifvenhet. Hon har skrivit för att befria sig själf — hon bland många — men ej först och främst för att gifmidigt skänka syner och skönhets, i mån af förmåga. —

I "*Stora starka seglare*" af *Gustaf Uddgren* lägger man strax märke till det lyckliga uppslaget: det skämsamma, improviserade instiffandet af segelsällskapet för välseglings, med föraktfullt förbigående af snabbseglingen, "*Stora starka seglare*", som gifvit volymen dess titel. Hvilken möjlighet till den mest roande seglarepopé, hvilket förträffligt grepp in i ett ämne, så populärt och älskad af kustbosvensken som segelsporten! Men man har inte hunnit långt i sin läsning förrän man finner att författaren tröttnat snart nog efter starten. Uppslaget utnyttjas ej, strödda episoder af ganska matt nöjsamhet fylla i stället ut platsen, och när vi slutat läsningen finna vi en s. k. sommarbok, det vill säga en bok att fördrifva tiden med, när man förresten skall hvila och göra ingenting. För herrar seglare själfva skall den kanske innebära litet mer — om det är sant, att läsaren tycker så mycket om att känna igen sig själf?... Såvida, naturligtvis, han icke karikerats! Till detta har ej *Uddgren* gjort sig skyldig. Han är allvarlig, trohjärtad, och i hög grad fackmässig som seglare och referent. Det är också en drifven journalist, som skrivit boken. Men hvad han förespeglade oss med den, återstår oss ännu att få — af honom eller någon annan. *Sigfrid Siwertz* med *Mälarpiraterna*, *Ludvig Nordström* med *De tolf söndagarna* ha varit i farvattnen. —

Jag har sparat till sist ett vershäfte, som icke egentligen hemfaller under kategorien af de ofvan nämnda böckerna. Det är *Dikt och Bikt* af *Amalia Björck*, och jag önskade gärna för mina läsare fastslå detta namn, som tycks mig innebära ett gifvet löfte. Jag har sett ett porträtt af *Amalia Björck* i *Idun*, och att döma af detta måste hon vara synnerligen ung. Dikterna jäfva inte föreställningen, men i bästa mening. Till och med det stundom synliga draget af kamp mot väderkvarnarna, af förtrytelse gentemot fantomer, (ty föremålen för diktarinnans tol-

kade harm namnges eller förklaras aldrig, inger en förtroende. En dag skall utan tvivel Amalia Björck finna sin egen ställning och med vunnen inre auktoritet säga oss hvad hon vill. Hon har formtalang, en påfallande friskhet, ett raskt anslag:

Liten, förlägen, flämtande, trägen,
lopp Sakkeus på den hvita vägen.
Vägen svängde.

Folkmassan frängde.

Alltid en den andre utestängde.

Han ville se den lärde, som lärde med makt,

profeten, om hvilken man gäckande sagt,

att han lossade lagarnas rättfärdighet.

Men han kunde ej se för folkets skull.

Han blef bara klämd och knuffad omkull.

Då beslöt han att skynda före.

Vid vägen står en sykomor.

Sakkeus glömmet sina år.

Han klänger upp från gren till gren:

Där ligger staden i middagens sken.

O. s. v.

Hon har i föreliggande diktsamling gjort sina bästa saker bland dem med bibliska motiv, några verkligt goda. Hon går med sällsynt brist på tillgjordhet till sitt ämne, och utan sentimentalitet kan hon blotta en vacker känsla. Hon är också ogenerad och skyr ej risken att någon gång trampa i klaveret. Med minnet af hennes klara flickansikte framför sig, kan man ej annat än applådera därtill!

MARIKA STJERNSTEDT.

I sommartid.

Af SIRI MALM.

HÄNK, OM MAMMA KUNNAT se henne nu, där hon halfsprang öfver den solgassiga gårdsplanen mellan köksflygeln och hufvudbyggnaden med en bakplåt full med färska kringlor under hvar arm! Då skulle hon väl vara nöjd, då. Ja, det förstås, inte om hon fick se den stora refvan på det nya köksförklädet, men det var inte godt att hjälpa. Stina, den slampan, hade ju som vanligt lämnat dragluckan öppen och inte var det underligt om hon halfsof hela dagarna, hon som gick ut genom fönstret hvarenda natt. Och, tänk, att rättaren var hennes fästman, det kunde då ingen se, för kom han in i bagarstugan med en famn bakved, så inte så mycket som såg han åt Stina en gång. Fästman, ja, inte skulle det fresta henne, Margareta Torne, att hoppa ut genom sitt fönster för att träffa sin fästman, men det var väl så olika — och hon var alltid så trött när kvällen kom förresten, och glad att få sova — och hvad skulle Folke säga om hon föreslog honom det —. Och midt på trappan måste Margareta stanna och skratta ett tag. Tänk — Folke, den stele korrekte häradshöfdingen, som surat en hel kväll för att hon kysst honom på kinden så pappa och mamma och syskonen sett det. "Det passade inte." Som om inte det skulle passa att vara litet vänlig — för hon ville vara vänlig mot Folke, ibland hade hon riktigt lust att ruska värdigheten ur honom och få honom med på lek och rolighet, man kunde annars glömma bort att man var nitton år. Ja, och Margareta suckade, han var ju mycket mer än nitton år, dubbelt så mycket, och kunde gärna ha friat till kusin Maja i stället, hon var då åtminstone lika noga i allting och tänkte alltid på det som passade. — Men tänk att hoppa ut genom fönstret och fångas i starka armar och känna ett hjärta, som slog minst lika mycket som ens eget, bara man tänkte på hur man skulle sitta i en doftande syrenberså hela den ljumma juninatten och hviska allt som kom för en så här — bara hviska om allt tokigt man kunde gå och

tänka på och aldrig kunde få sagdt, därför att det inte fanns någon, som man kunde säga det till — och så sitta och lyssna till svaren, som andades in i ens öra så nära att mustascherna kittlade en på halsen. — Ah! hvar fick hon det ifrån, aldrig kunde hon sitta och hviska så där förtjusande med Folke och skratta och kväva skrattet så att ingen skulle höra henne. — Att man bara kunde gå och hitta på så mycket dumheter! Det kom sig nog af att de väntade främmande i eftermiddag, alla herrarna från Rosenvik, löjtnanten hade en kamrat med sig och två af sönerna hade kommit från Uppsala i torsdags. — Jaha! — nu var allt instufvadt i burkar och krukor, både småbröd och kringlor och kransar. Bara inte Stina brände skorpona i ugnen — löjtnanten var ju förlovvad med en rik flicka från Göteborg, han var visst glad och hittade alltid på så mycket roligt när han kom hem till Rosenvik, men Magnus, medicinaren, var inte alls ditåt, han var lungsint och allvarlig och så var det — bäst att gå tyst på få genom korridoren — Gud att hon skulle tappa nyckeln i golfvet, den otäcka, tunga handkammarnyckeln. Nu vaknade väl tant och farbror ur sin söta middagssömn och så var det slut med fristunden.

På få sprang Margareta in i sitt eget lilla rum, ryckte till sig ett badlakan och så bar det af ner för trappan igen, öfver gårdsplanen och ned för stigen till ån. Där fanns ett litet duschrum. Och det var ändå något, tänkte Margareta, för hos Rönnows på Ekeby hade de inte ån en gång. Fast det var inte mycket för den, som var van att ligga vid västkusten hela sommaren, och tänk så skönt mamma och Cecilia och Astrid hade det nu. Det var annat det än att få stiga upp klockan 5 hvarenda morgon och mäta upp mjölken och sedan hålla på hela dagen i kök och vishusbod och handkammare. Ja — så var det att vara förlovvad med en häradshöfding, som hade en mamma, som visserligen var död, men som man måste rätta sig efter i allting och inte hade hon för sitt lif kunnat tänka sig en sonhustru, som inte var förfaren i allt och det var därför som Folke fått mamma med på att de skickade bort henne så här en månad efter förlofningen till den aflidna mammans ungdomsvänner, kapten Gyllings på Tångbygd. Mamma hade ju gjort invändningar, förstås, och tyckt att hon kunde lära sin flicka själf hvad som behöfdes, men Folke hade sett så spydigt på Hedebosömmen hon hållit på med och frågat med sin vanliga artigt bestämda ton, som klippte af hvarje motstånd, "om fru svärmor trodde att hon kunde få Margareta att göra något annat än hålla på med sådant där onödigt kras och att han för sin del inte tänkte sig att kunna bli lycklig med en hustru, som var oförmögen att sköta ett hem". — Och mamma hade suckat och fogat sig i allt, till och med i att de skickade henne hit, till det mörkaste Småland. Mot Folke hjälpte inga protester, det hade hon förstått, den kära lilla mor, som genast så undergifvet satte sig att sy hushållsförkläden och packade, förmanade och oroades. Det var inte sin lilla Greta, hon skickade bort, utan Folke Brunos blifvande hustru. — Hade man ingen vilja själf, när man lofvat bort sig eller voro ens önskningsar så oförståndiga och dumma att ingen brydde sig om dem — för hon ville väl också känna sig lycklig, det hade hon väl samma rätt till som Folke, men det skulle vara på hennes eget sätt och det sättet, det visste hon, skulle Folke aldrig kunna förstå. Allt vackert och ljufligt i världen, det var bara drömmar, för med

ömna ord och små flickförtroenden i ljusa juninätter, det blef nog intet af, när hon blef fru Folke Bruno och det blef hon nästa vår. Då skulle hennes läroår vara slut, så hade Folke bestämt. —

Och Margareta tog suckande sitt badlakan, hängde upp det på en buske och gick en genväg ner till lilla grinden. — Nu borde väl Post-Johan vara här i draget. —

Där kom han lunkande nere på stigen öfver ängen. Post-Johan gick aldrig upp stora vägen genom allén. På långt håll svängde han sin urblekta soldatmössa, det var tecknet att nu var det bref med i väskan till "frökna". Och då kunde flickan få stå vid grinden och drömma om brevet. — Du kära, skulle det stå, förnimmer du min längtan, som i juninattens milda dunkel hviskar i ditt öra tusen ömma ord — slut dina ögon och dröm, dröm de vackra drömmar, som mina tankar sända dig, du barn, du kära — —

— Ho har allt bref från fästmannen i dag, frökna — den gamle soldaten gjorde stramt honnör och plirade med ena ögat.

— Ja, ja, snälla Post-Johan — kom med upp i köket så får Johan litet fagnad innan han fortsätter. — Och Margareta tog bref och tidningar ur gubbens hand och sprang före in i köket, där Rättar-Olle fick brådt upp från fällbänken och eftermiddagsluren.

Från stora trappan kom farbror Klas med Nero och Juno i hälarerna.

— Hallå, min tös, hvar håller du hus! Är posten inte kommen?

— Jo, farbror, se här har farbror alla tidningarna och fem bref.

— Fick du inget, min stumpa?

— Jo, farbror — —

— Då måtte det inte ha varit från fästmannen efter du ser så besviken ut?

Margareta teg.

— Skynda dig nu in och hjälp tant med mössan och kom sedan ut och läs tidningarna för mig. Under kastanjen, du.

Margareta tog några steg mot trappan, men ett dundrande: halt! hejdade henne.

— Hvad felas min lilla tappra soldat i dag? Är modet färdigt att retirera innan fienden visat sig? Upp med hufvudet, tös! Det kommer främmande till gården i eftermiddag. Nå! gif akt!

Margareta måste le. Hon rätade upp sitt böjda hufvud och frimodigt mötte hennes klara ögon den gamle knektens forskande blick.

— Bra, lilla kamrat. Språngmarsch! kommanderade denne och flickan lät ej säga sig detta två gånger.

— Kära Margareta, skref Folke, du begagnar dig väl på ett rätt och förståndigt sätt af den tid, som jag, med min större erfarenhet af lifvet och dess kraf och förlitande mig på den goda ledning min aflidna mors vänninna säkert gifver dig, bestämt för din utbildning till en duglig och pliktrogen husmor. Med tanke på den oförmåga din, i mycket annat förträffliga, mor ådagalagt när det gällde att bibringa dig ett mera värdigt och stadgad uppträdande, ber jag dig särskildt att vinlägga dig om detta. — — —

Spegeln återgaf en hvitklädd, mycket öfvermålad flicka, som just nu på ett allt annat än "värdigt" sätt räckte ut tungan åt sin egen bild. — Värdig och stadgad — ja, om inte den förtjusande farbror Klas vore så ung och glad till sinnet, så — för tant Tomasine, hon var då tillräckligt värdig, säkert alldeles lik Folkes saliga mamma, — så kunde det allt hända att man glömde bort att man var ung och att det i alla fall kunde vara härligt att lefva — men, o, kaffebrickan, som skulle ordnas och ärfterna, som skulle spritas — och ute var hon.

(Forts.)

Wettergren's
KAPPOR
&
KOSTYMER

OMSÖRSFULLASTE ARBETE.
STILFULLA MODELLER.
ERHÅLLAS I DE FLESTA
KAPPAFFÄRER I RIKET.

OFVANSTÅENDE FABRIKAT
finnas i rikhaltigaste sortiment till billigaste priser hos
A.-B. Nordiska Kompaniet, Stureplan.

Patent. **Hafregryn** och
Hafremjöl

Vill ni underlätta er matsmältning? Använd **GYLLENHAMMARS** patenterade **Hafregryn** och **Hafremjöl**. En gång försökt alltid användt! Tillverkas under läkares kontroll.

KÖKSALMANACK

Redigerad af
ELISABETH ÖSTMAN-SUNSTRAND
Inneh. af Elisabeth Östmans Husmoderskurs i Stockholm.

FÖRSLAG TILL MATORDNING FÖR
VECKAN 7—13 SEPT. 1913.

SONDAG. Frukost: Smörgåsbord; biff af svinfilé med stekt potatis; mjölk; kaffe eller te. Middag: Consommé med äggsoufflé; krustader med kräftstufning; stekta orrar med salader och brynt potatis; äppelmärang å la Idun med fin vaniljsås.

MÅNDAG. Frukost: Smörgåsbord; hafregrynsgröt med mjölk; strömmingsrullader; ägg; mjölk; kaffe eller te. Middag: Köttpudding med tomater; plommonkompott med grädde.

TISDAG. Frukost: Smörgåsbord; biff å la Lindström med stekt potatis; mjölk; kaffe eller te. Middag: Jordärtskockspuré med rostad bröd; sik, stekt med gräddsås samt potatis.

ONSDAG. Frukost: Smörgåsbord; hafregrynsgröt med mjölk; sill i kapprock med potatis; ägg; kaffe eller te. Middag: Herrgårdsstek med grönsaker; pressgurka och lingon; helkoka äpplen med grädde.

TORSDAG. Frukost: Smörgåsbord; uppvärmd stek (rester från onsdag) med makaroner och ansjovis; mjölk; kaffe eller te. Middag: Ärtor med fläsk; tunna pannkakor å la Idun.

FREDAG. Frukost: Smörgåsbord; stekt fisk med potatis; mjölk; kaffe

eller te. Middag: Käldolmar; vinsoppa med skorpor.
LÖRDAG. Frukost: Smörgåsbord; pannbiff med potatis; mjölk; kaffe eller te. Middag: Fläskkorf med rotmos; maisenakräm med mjölk.

RECEPT:

Äggsoufflé (f. 6 pers.). 1½ msk. smör (30 gr.), 3 msk. mjöl (30 gr.), 3 dcl. kokande mjölk, 3 ägg, ½ tsk. salt (3 gr.), litet hvitpeppar.
Till formen: ½ msk. smör (10 gr.).

Beredning: Smör och mjöl fräsas 2 min., mjölen spådes på litet i sänder, och smeten får koka 5 min. Den hålles upp i ett fat; när den svalnat tillsätts äggulorna, en i sänder, och smeten röres 10 min. Den afsmakas med kryddorna, och de till hårdt skum slagna äggvitorna blandas försiktigt i. Massan hålles i väl smord kransform och gräddas i vattenbad i svag ugnsvärme omkring 40 min. Stjälpes upp på varmt fat och serveras genast till klara eller afreda soppor.

Krustader af grädde (omkr. 25 st.). 1 hg. mjöl, ¼ tsk. salt, ½ tsk. socker, 2 dcl. grädde, 1—2 äggulor, ½ msk. skiradt smör.
Till kokning: ¾ kg. flottyr.
Beredning: Mjölet siktas i ett fat, kryddorna, grädden och äggulan tillsätts, och smeten röres tills den blir jämn och blank. Smöret skiras, får afsvalna och nedröres sist. Flottytren, hvori krustaderna skola kokas, bör vara af bästa beskaffenhet. På samma gång som flottytren lägges i grytan nedsättes järnet däri för att långsamt uppvärmas.
Flottytren är lagom varm när en tunn blå rök stiger upp från ytan. När flottytren är het, doppas järnet i smeten, dock ej ända till randen, och hålles först en minut öfver spisen, så att krustaderna få stelna litet, annars bli de blåsiga.

Kräftstufning (f. 6 pers.). 4 hg. kräftstjårter, 2 kulor kräftsmör (20 gr.), 1 msk. smör (20 gr.), 4 msk. mjöl (40 gr.), 5 dcl. grädde, salt, socker, hvitpeppar, (1 äggula).
Beredning: Kräftstjårtarna läggas i mjölk några timmar, innan de skola användas. De läggas därefter i dukslag att väl afrinna. Smör och mjöl fräsas 2 min., grädden tillsättes och säsen får koka 5 min., hvarefter kräftstjårtarna läggas i och stufningen får ett uppkok samt afsmakas. Om så önskas, tillsättes en uppvispad äggula och stufningen får sjuda.

Äppelmärang å la Idun (f. 6 pers.).
Sockerkaka: 2 ägg, 120 gr. socker, 60 gr. hvetemjöl, 4 bittermandlar.
Till formen: ½ msk. smör (10 gr.), 1 msk. stötta skorpor.
Äppelkompott: 2 hg. socker, 4 dcl. vatten (saft och skal af ¼ citron), 1½ lit. äpplen.
Märangmassa: 3 äggvitor, 105 gr. florsocker.
Till garnering: 10 gr. pistaciemandel (omkr. 22 st.), 40 gr. sötmandel (40 st.).

Beredning: En form eller stekpanna, med samma vidd som det fat, på hvilket märangen skall serveras, smörjes med smör och beströrs med stötta skorpor. — Äggen och sockret röres ½ tim., därefter tillsättes mjölet samt den skällade och rifna mandeln. Massan fylls i den smorda formen och kakan gräddas i ordinär ugnsvärme omkr. 20 min. Den uppstjälpes på brödgaller, får kallna och lägges därefter på rundt fat, helst af silver. Till äppelkompotten kokas af sockret och vattnet en klar lag, som får kallna. Äpplena sköljas, skalas tunnt, skäras i 4—6 delar, alltefter storleken, och kärnhusen bortskäras. Äpplena läggas, allt efter som de skäras sönder, i 1½ lit. vatten, tillsatt med citronsaften eller ättikan. Endast så många äppelklyftor, som få rum på ytan af sockerlagen, upptagas i sänder, få rinna af på duk, läggas i sockerlagen och få koka nått och jämnt mjuka, hvilket prövas med en vispkvist. De uppläggas med hälslef på flatt fat och få kallna. Lagen tillsättes med mera socker och vatten, om så behöves.
Om så önskas kokas sockerlagen med citronen.

När alla äpplena äro kokta, hopkolas lagen tills den är simmig. Då äpplena äro kalla, uppläggas de i pyramid på kakan tillika med lagen, som bör vara som gelé. Äggvitorna vispas till hårdt skum, florsockret, som bör vara siktadt, nedröres litet i sänder med silfvergaffel i äggvit-skummet, och en del af märangen bredes genast öfver äpplena och kakan. Resten af märangen spritsas genom garneringsträtt i små toppar rundt kring kakens kant. Pistaciemandeln skällas, hackas fint och strös jämnt öfver märangen. Sötmandeln skällas och skäres längs efter i tunna skivor, dessa stickas tätt i märangen och en skiva i hvarje topp. Anrättningen sättes in i svag ugnsvärme och får stå, tills märangen är halftorr och har ljusgul färg. Serveras kall med vaniljsås eller vispad grädde.

Köttpudding med tomater (f. 6 pers.). 5 hg. benfritt oxkött, 50 gr. späck eller rensad njurtalg, 1 ägg, 1 äggula, 2 tsk. salt (10 gr.), ½ tsk. hvitpeppar, 2 hg. brödanad eller 2 msk. mjöl (20 gr.), 2—3 dcl. grädde eller mjölk, ½ msk. finhackad portug. lök, ½ msk. smör (10 gr.) till löken.
Till fyllning: 6 stora tomater, 1 tsk. salt, ¼ tsk. hvitpeppar.
Till formen: ½ msk. smör (10 gr.), 2 msk. stötta skorpor.

Beredning: Köttet torkas med en duk, urvriden i hett vatten, och skäres i tärningar, hvarvid alla senor och hinnor noga borttagas. Späcket skrapas och skäres i bitar; användes njurtalg, hackas det fint. Köttet blandas med späcket eller njurtalgen samt kryddorna och drivnes 6 gr. genom köttkvarn. Färsen stötes därefter i stenmortel tillsammans med panaden eller mjölet, tills den är jämn och smidig, hvarefter den lägges i ett fat och det uppvispade ägget samt äggulan tillsätts under kraftig rörning. Färsen röres ytterligare omkr. ¼ tim. under det grädden eller mjölen påspådes litet i sänder. Om så önskas tillsättes sist den i smör ret frästa löken.

Tomaterna rensas, sköljas och skäras i skivor, hvilka beströrs med en blandning af salt och peppar. En pudringform smörjes med smör och beströrs med stötta skorpor. Köttfärsen och tomaterna läggas hvarfals i formen; första och sista hvarvet skall vara färs. Puddingen kokas i vattenbad i ugn eller ofvanpå spisen 1½—2 tim. Uppstjälpes och serveras med steksås eller skiradt smör. Puddingen kan äfven gräddas i eldfast form i ugnen och är då färdig på omkr. 1 tim.

Plommonkompott (f. 6 pers.). 2 hg. toppsocker, 1½ dcl. vatten, 1½ lit. gula, röda eller gröna plommon, 2 msk. strösocker (30 gr.).
Beredning: Af sockret och vattnet kokas en klar, simmig lag, som får kallna. Plommonen skalas, klyffvas, urkärnas, läggas direkt i sockerlagen, öfverströrs med strösockret och få stå 2—3 tim. — Hälften af kärnorna krossas, mandlarna läggas i kokande vatten och skalas. — Plommonen uppläggas med hälslef, och lagen kokas, tills den är simmig, då frukten och mandlarna läggas och få koka 2—3 min. Kompotten upphålles i varm kompottskål och serveras kall med vispad grädde.

Herrgårdsstek (f. 6 pers.). 1½ kg. mellanfransyska eller innanår, 1½ hg. späck, 2 tsk. salt (10 gr.), ¼ tsk. hvitpeppar, 3 msk. smör (60 gr.), 1 lit. kokande efterbuljong, 1 lagerblad, 2 små rödlökar, 6 kryddpepparkorn, 6 ansjovisar, 2 msk. konjak, 1 msk. ättika, 1 tsk. sirap.
Beredning: Köttet torkas med en duk urvriden i hett vatten, späckas och ingnides med en blandning af saltet och pepparen och bindes med segelgarn (förut doppadt i hett vatten),

**Hushålls-
utgifterna**
kunna nedbringas
med **Gasens** tillhjälp.

Se gasverkets broschyr nr 28, som erhålles gratis å gasverkets utställning.
Gasspisar visas och demonstreras å

Gasverkets Utställning,
Sthlmstel. 60 32. Kungsgatan 54. Rikstel. 28 93.

Stadion, Nobless
fin Smörkex.
AKTIEBOLAGET ÖREBRO KEXFABRIK.
Kungl. Hofleverantör.

Obs.!
VARUMÄRKET
"FYRTORNETS"
Svenska

Sardiner i finaste
Olivolja och Tomatsås
för Smörgåsbordet.

För hvitlackering finnes ingen färg som bättre ägnar sig därtill än emaljfärgen **Chinalack**. Hållbar, spegelblank, porslinshård. Arsenikfri enl. nya giftstadgan. Tag inga mindre värddiga efterfrån. Svensk, med gulmedalj belönad tillverkning. Erhålles hos alla färghandlare. Fabrikanten: **Dorch, Bäcksin & Cos A.-B.**, Göteborg och Stockholm.

Starkt aptitgivande,
giver Vasens »Ferro!» de bästa resultat vid blodbrist och allmän svaghet. »Ferro!» är ett järncaseinpeptonat som med lätthet upptages i blodet. På alla apotek till 2 kr. fl.

**Mellins
Food**

är bästa kraftnäring för
svaga, klena barn i alla åldrar.
Förordas af läkare.
Köpes i apotek, special-
& drogaffärer.

Castoriatrål gör tvätten snövit. Ingen borstning eller gnidning. Absolut fri från skadliga ämnen. Kläderna hålla dubbelt så länge. 4 tvålar för kr. 1:30. Kölnerlagret, 24 Smålandsgat., Sthlm. Prospekt franko.

Världsberömda.
SINGER & Co
SYMASKINS AKTIEBOLAG
Filioler
på alla större platser.

Konservapparater, Burkar, Syltkrutor, Glas, Porslin, Lampor m. m.
Billigast hos Svenska Glas- & Porslinsmagasinet, 4 Östermalmstorg, Sthlm. Illustr. priskurant mot 10-öres porto.

Den vackraste hyn

har den som dagligen använder
Abecatvål.
Tillv. Fabriken Carl, Malmö O.
Rikst. 4 45.

En Prästfru
meddelar:
»Bäcksin's Amerikanska Jästpulver är ett idealiskt jästmedel för all slags bakning. Jag har aldrig föru använt något så utmärkt!»
Säljes öfverallt.
Tillverkas af
OSCAR RÄCKSIN, GÖTEBORO

Schweizer's
Siden
tullfritt till bostaden!

Begär prof på våra nyheter i svart, hvitt och kulört: **Crepon, Faconnés, Chinés, Ottoman, Messaline, Mousseline** 120 cm. bredt från 95 öre metern, Sammet till klädningar och blusar. **Plysch** till jaketter och kåpor. Såväl som **blusar** och **rober** med äkta Schweizerbroderier i batist, ylle och siden.
Vi sälja endast garanteradt solida sidentyger direkt till privatpersoner portofritt och redan förtulladt till bostaden.
Schweizer & Co., Luzern S 4 (Schweiz).
Sidentygs-Export. — Kungl. Hoflev.

Oumbärlig för alla sömmerskor,
och i öfrigt för alla damer, är
TRYCK-KNAPPEN
» **BIJOU** »
med **originalfjäder** i ett stycke, utgörande den **förträffligaste knäppning för klädningar.**
Sluter till mjukt och säkert och öppnar sig ej af sig själf, samt ger en slät yta.
Garanterad rostfri.
Begär endast märket Bijou, som finnes att tillgå i alla sybehörsaffärer

SANATOGEN

Rekommenderas af mer än 18,000 läkare vid:

Alla sjukdoms- och svaghetstillstånd, där organismen behöfver stärkas medelst tillförsel af ett säkert verkande styrkemedel.

Efter operationer och infektionssjukdomar, i det bättring och fullständigt tillfrisknande i de flesta fall uteslutande bero på de förefintliga krafterna och möjligheten att upprätthålla organismen genom tillförsel af ändamålsenlig, lättsmält näring.

Vid blodbrist, kraftlöshet, sömnlöshet, matthet och trötthet.

Vid tillfällen då man är utsatt för speciella kroppsliga eller andliga ansträngningar.

Då nervösa symptom nedsätta allmänbefinnandet och matsmältningen.

Som en speciell god fosforkälla för muskler och nerver.

SANATOGEN säljes å alla apotek och i drogaffärer i originalpaket å 50, 100 och 250 gr.

Kasta icke bort pengarna på efterrapningar!
SANATOGEN har återställt tusentals sjuka.

Dr A. VON STAPELMOHR, Uppsala, skrifver:

Jag har under senare åren med god framgång använt Sanatogen för såväl fysiskt som psykiskt nedsatta personer och äfven själf begagnat mig deraf.

Broschyrer med uttalanden från läkare och kända personer sändas enhvar gratis och franko från

SANATOGENS GENERALAGENTUR

Riks Tel. 12195

Kungsgatan 59, Stockholm

Allm. Tel. 6395

ANNONSER skola vara inlämnade till Expeditionen senast fredag för att kunna införas i följande veckas nummer.

LEDIGA PLATSER

BARNFRÖKEN erhåller plats att sköta 3 gossar, 8, 5 och 1 år gamla hos advokaten Alrutz, Djursholm. Skriftliga svar önskas.

BARNFRÖKEN, bildad, barnkär, anspråkslös, kunnig i sömnad får plats för skötsel af två små barn. Ansökn. jämte ref. och foto under adress: Fru Lucy Enckell, Aspnäsgatan N:r 1, Helsingfors, Finland.

ENKEL, arbetsam, helst bildad flicka kunnig i matlagn., bakt. och sömnad erhåller plats 28 okt. hos ensam dam. Städerna finnes. Svar med foto och rekom. till Fru S. Agardh, Helsingborg.

BARNFRÖKEN, kompetent att läsa de förberedande klasserna med 2 gossar (7 och 8 år) erhåller i höst god anställning å herrgård i Skåne. Gärna småskolelärarinna. Svar med rekom. foto och löneanspråk sändas till »Barnfröken», Snogeröd, Skåne.

EN ENKEL, bättre, barnkär flicka, villig att deltaga i inom hemmet förrekommande lättare sysslor, erhåller plats den 1 okt. Svar till »1913», Bollnäs p. r.

KOKERSKA, duglig och för sitt arbete intresserad, önskas å privat sjukhem för barn till den 15 sept. (omkr. 15 pers. hushåll). Anmäl. mellan 1/211—1/212, Riks. 7025, Allm. 8301.

I PRÄSTGÅRD, nära stad, (3 personers hushåll) önskas till hösten en allvarlig, i matlagning fullt kunnig ensamjungfru. Lön 20 kr. eller efter öfverenskommelse. Endast allvarlig göre sig besvär. Svar till »N. O.», Iduns exp.

EN BÄTTRE barnkär flicka van vid sömnad erhåller plats som husmoders hjälp. Svar »Familjemedlem», Engelholm p. r.

BÄTTRE FLICKA från godt hem ej under 25 år, barnkär, troende, välkunnig i enklare och finare matlagning, bakning, sömnad, slakt och öfriga hushållsgöromål erhåller plats nu eller senare. Svar med foto, rek., lön, ålder till »Hem i Dalarna», Sv. Telegrambyråns Annonsafdelning f. v. b.

HUSHALLERSKA för mindre herrhus-håll vid järnverk i Värmland erhåller anställning 1 okt. Sökanden bör själv kunna förestå matlagningen och för öfrigt själfständigt ordna och styra ett hushåll. Ansökningar med betygsafskrifter insändes till märke »Hushållerska» under adr. S. Gumelii Annonbyrå, Stockholm f. v. b.

HUSHALLERSKA, pålitlig, kunnig och omtänksam, med vana att ha tillsyn öfver jungfrur och tillfällig arbets-hjälj önskas i höst till egendom på Dalsland. Svar med uppgift om ålder, lönepret., betyg och rek. under adr. »C. J.», Iduns exp.

GUVERNANT TILL HERRGÅRD i närheten af Uppsala och Stockholm. Ung och glad flicka, helst musikalisk, kompetent att undervisa två gossar, resp. 1:a och 4:de klass kurser, erhåller plats nu i höst. Svar med foto, betygsafskrifter, lönepret. etc. märkt »2 pojkar», under adr. S. Gumelii Annonbyrå, Stockholm f. v. b.

FÖR GOD, undervisningsvan, musikalisk lärarinna, kompetent att leda studierna t. o. m. 8 klassen enl. Sandströmska skolans program, finnes anställning i godt hem på landet i närheten af Stockholm. Svar snarast med lönepret. och om möjligt foto, till Fru Emmy Köhler, Norrsåtra, Tureberg, eller Rikst. Täby 25.

ENKEL och anspråkslös guvernant med förmåga att undervisa kan genast erhålla plats att undervisa 2 flickor på 10 å 12 år. Något musikalisk önskvärd. Svar med ref. och foto under adr. »Guvernantsplats 1912», Halmstad.

ENKEL, bildad flicka, som är villig att tillsammans med husmodern sköta göromålen inom hemmet erhåller plats 1:sta nov. 3 pers. hushåll. Någon kunnighet i sömnad önskvärd. Svar med foto och löneanspråk till »Bekväms villas», Tureberg.

PLATS finnes i prästgård helt nära Sthlm för anspråkslös, villig, bättre flicka med glad lynne, väl kunnig i enkel matlagning och hushållsgöromål samt hägad biträda med skrifning. Svar med löneanspr. till »P. P.», under adr. S. Gumelii Annonbyrå, Stockholm f. v. b.

EN BILDAD FLICKA, frisk och barnkär, får plats i godt hem att vara husmor behjälplig med tillsynen öfver 2:ne gossar på 4 och 2 år samt i öfrigt deltaga i inom hemmet förekommande göromål. Vana vid sömnad och matlagning önskvärd. Jungfru och barnflicka finnes. Platsen tillträdes 15-20 sept. Svar snarast med rekomm., löneanspråk och foto till Lasarettsläkaren E. Edén, Haparanda.

LÄRARINNA får plats inst. 15 septem-ber att undervisa elfvaårig flicka i vanl. skolämnen, språk och musik. Betygsafskrifter och foto torde insändas under adr. Disponent J. M. Hansson, Mölneby, Hid.

LÄRARINNA, som kan undervisa 14-årig flicka i 4:de kl. skolämnen och helst äfven i musik, får plats hos familj i stad. Betygsafskrifter och löneanspråk till märke »Lärarinna», sändes under adr. S. Gumelii Annonbyrå, Stockholm f. v. b.

DUGLIG HUSFÖRESTÄNDARINNA med fullkomlig vana vid sköandet af större landhushåll där husmoder saknas, får förmånlig plats i nästa nov. om betyg, foto, uppgift om ålder och löneanspråk samt rekomm. — hvilka handlingar returneras — snarast insändas. Ingen som ej vet sig vara fullt kompetent göra sig besvärlig. Svar märkt »Duglig husföreständarinna», Östg. Corresp. kontor, Linköping.

BILDAD DAM med förmåga att förestå ett hem där barn finnes önskas i husmoders ställe. Svar till »Husmoder», Nordiska Annonbyrån, Göteborg.

BARNFRÖKEN önskas för två flickor om 3 och 6 år till 1 okt. Ansökan åtföljd af betyg, foto och lönefordringar torde snarast insändas till Fru Gerda Sjögren, Villa Hålsolid, Helsingborg. Rt 1813.

EN ENKEL och anspråkslös lärarinna som vill läsa med tvänne flickor 14 och 7 år. Den förra i fjärde klass elementarskola för flickor och den senare i vanliga småskolämnen. Sökande skall vara musikalisk och kunna undervisa i musik samt vara något slöjkkunnig. Lästid från början eller medio af sept. Lön 275 å 300 kr. för 8 månader. Allt fritt. Larsson, Margreteborg, Harplinge.

HOS DISPONENTFAMILJ vid bruk i Värmland får duglig hushållsfröken plats. Flera tjänare. Vid. Nya Inack-Byrån, Jakobsbergsg. 34, Stockholm.

SLÖJD- och handarbetslärarinna (helst musikalisk) önskas. Sänd betyg, foto och löneanspråk till »Mindre hushållsskola», Iduns exp.

ANSPRÅKSLÖS FLICKA, van vid barn och hushålls göromål, erhåller plats i godt hem, där jungfru finnes. Svar jämte foto och rek. till »Ordning 3», Trelleborg p. r.

UNDERVISNINGSVAN flicka som af-lagt student- eller realskoleexamen önskas att läsa tredje klassens kurs (statens läroverk) med en flicka och en gosse om resp. 14 och 11 år samt börja läsningen med en 7-årig gosse. Flickan skall dessutom undervisa i engelska samt musik. Svar till »1867», Gumelii Annonbyrå, Stockholm C.

Elever i Gobelinväfnad emottages hos Ameli Fjæstad, Arvika.

Undersköterskebefattningen vid Länslasarettet i Östhammar är ledig att tillträdas den 1 nästkom. okt. Löneförmåner till årets slut efter kr. 250 samt allt fritt; från 1 jan. 1914 kr. 400 samt allt fritt. Ansökningar, åtföljda af betygsafskrifter, frejde-betyg samt läkareintyg torde före den 10 nästkom. sept. insändas under adr. Lasarettsläkaren, Östhammar.

I landbrukarefamilj önskas lärarinna för en tio års flicka. Den sökande skall undervisa i tyska, vanliga skolämnen och musik. Svar med betyg, foto och löneanspråk till »B.», Arla p. r.

En kokerska sökes för mindre familj i Visby. Till-träde 1 nov. Elek. ljus, vatten- och afloppsledningar m. fl. bekvämlighe-ter. Svar till »Godt hem», Gotlands Allehandas amonkontor, Visby.

PLATSSÖKANDE

UNG FLICKA, prästdotter, elementar-bildad, praktisk, huslig och barnkär, söker plats i familj. Helst i mellersta Sverige. Svar till »S.», Almhult p. r.

PLATS önskas till hösten af barnkär och pålitlig flicka. Föregående plats i läkarfamilj för barnen. Svar till »23-årig», Köping p. r.

PRÄSTDOTTER som med goda betyg genomgått 8-kl. lärov. i större stad, önskar i plats i godt hem, för att meddelata undervisning i vanliga skol-ämnen, språk och något musik. Svar snarast möjligt till »G.», Norrköping p. r.

19-ÅRIG FRISK FLICKA, enkel och barnkär, önskar till hösten plats i god familj för att efterse och sköta 1-2 barn. Svar med uppgifter om lön och fordringar till »15 Sept. 1913», Köping p. r.

UTOMLANDS, helst i Frankrike, önskas plats som sällskap och hjälp af bildad ung dam. Inga lönepret. An-ses som familjemedlem. Svar till »Utomlands hösten 1913», Iduns exp. f. v. b.

UNG SJUKGYMNAST söker plats i eller bättre familj, gärna i utlandet eller som sällskap på resor. 1:ma betyg och ref. Svar till »Gymnast», Iduns exp.

RESVAN, ung flicka, som vistats i pension i Tyskland 15 mån. önskar plats, helst i utlandet, i bättre fam-ili, att gå frun tillhanda och som sällskap eller hjälp med läxläsning i franska, tyska och engelska. 1:ma betyg och ref. Svar till »Familje-medlem», Iduns exp.

UNG FLICKA, som genomgått 8-kl. läroverk och förb. seminariekurs, önskar plats att undervisa mindre barn i vanliga skolämnen och språk (ej musik). Svar till »K. E.», Iduns exp., Stockholm f. v. b.

JUNGES, deutsches Mädchen Forst-meistertochter, musikalisch, sucht Aufnahme in schwedischer Familie zu Mitte Sept. au pair gegen Sprachen-austausch. Auf Wunsch beste Referenzen. Näheres Frau Königl. Forst-meister Lehnpuhl, Kloster Zinna, b. Jüterbog, Deutschland.

LÄRARINNA, undervisar i skolämnen, språk, musik, goda betyg, söker plats i godt hem på landet. Svar »Under-visningsvan, Barnkär», Sv. Telegram-byrån, Stockholm.

ENKEL, BÄTTRE FLICKA, som genomgått hushållsskola, söker plats i familj i stationssambälle i mellersta Sverige. Prima betyg och ref. finnes. Svar till »Familjemedlem», Kiosken, Vasaplatsen, Göteborg.

UNG FLICKA, 16 år, frisk och duk-tig, med utpräglad häg för hushålls-göromål önskar för huslig utbildning komma i prästgård eller annat landt-hushåll. Villig att deltaga i förekom-mande — ej gröfre — göromål, samt betala något. Någon handledning i pianospelning önskvärd. Svar till »Vänligt hem», Iduns exp.

UNG FLICKA önskar plats i god fam-ili, helst på landet att vara behjälplig med sömnad eller som husmo-derns hjälp. Goda rek. Svar till »20 år», Borås p. r.

25-ÅRIG ENKEL FLICKA önskar genast plats som hjälp och sällsk. i fam. Sv. till »O. G.», Iduns exp., f. v. b.

HUSFÖRESTÄNDARINNA, husmor el-ler som hjälp till äldre klen fru, önskar medelålders bättre, enkel flicka plats. Goda rek. finnes. Den sökande har ett gladt sätt och är ordentlig. Svar till »Intresserad», Iduns exp. f. v. b.

20-ÅRIG BILDAD musikalisk flicka önskar till nov. plats i bättre familj eller hos ensam dam. Villig deltaga i hemmets alla göromål. Kunnig i enkel sömnad och handarbeten. Genomgått hushållsskola. Svar till »Fam-ijemedlem», Vingåker p. r.

Senaste Korsett-Nyhet!

“MILAVA”-Korsetten.

Denna korsett gifver figuren en rak modern form och är särskildt utarbetad efter dagens moderiktning. Denna korsetts förmåsta fördelar äro, att tygremsan i sidan är försedd med insydda aluminiumfjädrar af högsta kvalitet och styrka, förhindrar tjärnras brytning och utslitning genom tyget, hvilket betydligt ökar korsettens hållbarhet. Som hela lifvet är försedd med aluminiumfjädrar och aluminiumplanschett, garanteras samma absolut rostfritt. Utan att uttaga tjädrar eller planschett kan hela lifvet tvättas under garanti för rostfrihet.

- “Milava a”. Silkesbrokad i matt guldfärg. Försedd med strumphällare fram och i sidan af extra prima kvalitet. Ytterst elegant bred brodyrstyrsel. Storlek 56-74. Kr. 9:—
- “Milava b”. Extra prima brokad, blommigt i beige botten med ljus-blått. Extra prima strumphällare fram och i sidan. Bred elegant spetsstyrsel. Storlek 56-80. Kr. 7:50
- “Milava c”. Extra prima garnfärgad drell, naturgrå af extra stark sli-kvalitet med strumphällare fram, ej i sidan. Fin brodyrstyrsel. Storlek 60-80. Kr. 6:—
- “Milava d”. Extra prima satin, ljuslila, med strumphällare fram och i sidan. Med bred fin spets. Storlek 56-80. Kr. 5:—

Vår illustrerade priskurant sändes gratis vid efterfrågan. Till landsorten mot postförskott + porto. Kyrkogatan 32, GÖTEBORG. **A. JÖNSSON & C:o.**

FLICKA som genomgått ettårig kurs i sjukvård med goda betyg önskar plats som sköterska å sjukstuga eller i fam-ili. Svar till »H. G.», Sköfde p. r.

UNG BILDAD FLICKA önskar komma i familj som husmoders hjälp och äfven läsa med mindre barn. Någon lön önskvärd. Svar till »D. R.», Karls-krona p. r.

BILDAD FLICKA önskar plats i större hem, helst på landet. Har genomgått Fackskolan i Uppsala. Fina betyg. Svar till »K.», Visby p. r.

19-ÅRIG FLICKA af god familj, mu-sikalisk och med elementarutbildning, som å Näs genomgått grundlig hushållskurs — har förut varit behjälplig i hemmet — söker plats i präst-gård eller i annat godt bildadt hem på landet, helst nära stad eller järn-vägsstation. Goda rekomm. Svar till »M. E. 19», Iduns exp. f. v. b.

UNG FLICKA söker till hösten plats i familj i Stockholm. Genomgått hushållskurs samt förestått och skött mindre hushåll. Van vid skrifögromål. Goda betyg. Svar med uppgift å lön etc. till »Smäländska 24», Iduns exp. f. v. b.

ENKEL och anspråkslös 20-års flicka, som ämnar blifva sjuksköterska, önskar plats i mellersta Sverige eller Stockholm hos läkare att biträda vid mottagning och hjälpa till med hvarje-handa sysslor. Fullt kunnig i sömnad. Tacksam för snart svar till »Sjuk-sköterska», Strömstad p. r.

UNG, BILDAD FLICKA, kunnig i mat-lagning, bakning, sömnad och allt som förekommer i ett hushåll, önskar plats som sällskap och hjälp, i familj där jungfru finnes. Svar till »Präst-dotter, Allm. Tidningskont., Gustaf Ad. torg, Stockholm.

UNG slöjdlärlarinna önskar plats. Har med goda betyg genomgått Hulda Lundins slöjdseminarium, kurser i konst-, linne- och klädsömnad samt i konstsömnad på symaskin. Svar till »Slöjd 1913», Allm. Tidn.-kont., Gust. Ad. torg, Stockholm.

UNG STUDENTSKA önskar mot fritt vire plats som sällskap och hjälp åt frun i fin bildad familj. Svar till »Bästa referenser», under adr. S. Gumelii Annonbyrå, Stockholm f. v. b.

UNG, FÖRLOFVAD, elementarbildad flicka önskar komma i treflig familj den första okt., helst på en herre-gård i Skåne, för att under god hus-moders ledning vinna praktik i ett bättre hems skötande. Undervisar äfven i musik. Villig medfölja på resa till utlandet. Tacksam för svar till »A. B.», Strögdgård, Kvidinge.

UNG bildad flicka af god familj önskar komma till hem på landsbygden eller i landsortsstad för att läsa med och sysselsätta mindre barn. Något hushållsgöromål. Svar till »Sigride», Postkontoret, Torstensongatan, Stock-holm p. r.

FLICKA, något musikalisk och som genomgått 8-klässigt läroverk, önskar plats som guvernant. Svar till »Fam-ijemedlem», Skottes tidningskontor, Odengatan 63, Stockholm.

BÄTTRE FLICKA önskar plats i li-ten bättre familj där jungfru finnes, att deltaga i förekommande hushöromål. Något kunnig i sömnad. Svar till »21 år», Oskarshamn p. r.

UNG elementarbildad flicka önskar plats som hjälp och sällskap hos en-sam fin dam i Stockholm. Svar till »N. B.», Iduns exp.

21-ÅRIG SMÄLÄNSKA önskar plats i god familj såsom husmoderns hjälp. Kunnig i sömnad och hushållsgöromål. Lön önskas. Svar till »Familjemed-lem», Hvena.

BILDAD, huslig flicka önskar plats i bättre hem att undervisa mindre barn eller som sällskap och hjälp. Svar inom åtta dagar till »Musikalisk», Tomelilla p. r.

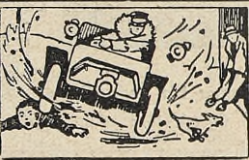
UNG, BILDAD TYSKA med musik-examen önskar plats i familj. Betyg och ref. Svar till »L.», Iduns exp.

FÖR ÄLDRE DAM eller herre finnes tillfälle till helinackordering i lugnt och godt hem på landet intill sjö och nära stad i mellersta Sverige. Svar till »Godt hem 1913», Iduns exp. f. v. b.

Inackordering finnes för 2 unga flickor med deladt rum, hos fru Maria Planting-Gyllen-båga, Artillerigatan 28 A. III. A. T. 222 23.

Inackordering sökes i Östergötland eller Nerike i bildadt och burget herrgårdshem med större umgängeskrets, af språkkunnig och be-rost köpmansdotter i 20-års åldern, fr. Stockholm. Svar till »A. J. A.», under adr. S. Gumelii Annonb., Sthlm, f. v. b.

W. Guy Nordensons välkända teimport rekommenderas till alla, som värdera verkligt godt Te. Ut-sökta teer af alla slag imp. direkt och levereras i parti och minut fraktfritt. Priskurant och alla upplys-ningar lämnas af Te-Import, Västerås. Agenter i landsorten antagas.

• Ni skall ej vänta till morgon-dagen med att försäkra Edert lif och Edra lemmar, Edert hus och hem; i morgon kan det vara försent. Skrif därör genast till HEIMANSONS FÖRSÄKRINGSBYRÅ eller ring till 77 22, dit Ni kan vända Eder med förtroende.

55 Kungsgatan Almedahls 55 Kungsgatan

Försäljnings-Magasin, Kontoret 21 66. GÖTEBORG. Butiken 11 31.

Rikhaltigt urval af **Linne-** och **Bomullsartiklar.**

Levererar fullständiga **Linneuppsättningar** för Hotell, Restaurationer, Sjukhus, Badhus, Ångbåtar och Privathem samt Brudstyrselar.

Damast- och Drälldukstygger. Lakanslärf. Percaler. Bolstervar. Handdukar. Mattgångar. Mangelduk. Badkapptyg. Hvita o. kulörta Bomullstygger m. m.

Broderier. Spetsar. Färdigsydda damunderkläder, Dag- och natt-skjortor, hvita o. kulörta skjortor. m. m.

Det bästa läkemedlet är

NISSENS

ÄKTA BRÖSTKARAMELLER

Enda tillverkare A.-B. Nissens Manufaktur, Norrköping.

Doktor J. Arvedsons kurs
Sjukgymnastik, Massage o. Pedagogisk Gymnastik, medför enligt kongl. maj:ts medgivande samma kompetens och rättigheter som en kurs vid Gymnastiska Central-Institutet. Kursen 2-årig, börjar den 15 sept. Prospekt på begäran genom Dr: J. Arvedson, adr. Odengatan 1, Stockholm.

Gymnastikdirektörsexamen
afläggas efter 2-årig kurs af kvinnliga elever vid

Sydsvenska Gymnastik-Institutet.
Ny kurs börjar 14 sept. Prospekt gen. kapten J. Thulia, LUND.

Göteborgs Gymnastiska Institut,
Göteborgs Arkader, Göteborg, längsta o. fullständigaste specialkurs i Sjukgymnastik o. Massage. Nästa läsår börjar den 12 sept. Begär prospekt!

Vid **Professor Unmans Institut**
börjar 1 okt. ny (ett-årig) kurs i massage och sjukgymnastik. Begär prospekt! Brunkebergsg. 9, Sthlm.

Göteborgs Privata Föreläsningsshem,
Mollnsgat. 7, Tel. 1750, 8987, 8770. Större rum med tel. 8 o. 10 kr. pr dag. Mindre rum 100 kr. för 10 dagar, försökningsarvodet inberäknadt. Goda referenser. Prospekt på begäran.

HEMMET FÖR TALLIDANDE, Vallhallavägen 107, Stockholm, öppnas åter den 1 okt. Barn med talrubningar såsom uttalsfel, hörstumhet m. m., mottagas. Förfrågningar besvaras af HEMMETS läkare dr Alfhild Tamm, adr. Florag. 6, Stockholm.

BARNMORSKAN fröken Ida Lejmark åtager sig praktik i familjer. Äfven resor till landet. Adr. Östermalmsg. 51, Stockholm.

Ettårig kurs i sjukvård med början d. 1:ste okt. gifves vid Mogetorps Sanatorium pr Järle. (Vidare genom husmodern.)

Besvärande hårväxt
borttages bäst genom **Mc Millan & Arthurs**, London, **EPILATOIRE.**
Depôt hos A. W. NORDING, Biblioteksg. 11, Drottningg. 68, Sthlm.

Mot grått hår.
Enda fullt tillförlitliga oskadliga medel som återgifver hår och skägg dess ursprungliga färg. Pris 5.50 + porto. Endast i **Fanny Gellins Parfymmagasin**, 5 Malmorgsg., Sthlm. Kungl. hofv.

ROYAL WINDSOR
Det berömda härstärkande vattnet. Gifver grått hår dess ursprungliga färg. Borttager mjäll. Hindrar håret att falla af. Märket grund. 1879. Beg. end. fl. med orden: **Royal Windsor Perfectionne.** En alltjämt stig. försäljning, samt 30 års succés gar. Royal Windsors verkan. Pris kr. 5.— + porto. Nederlag: **Franska Parfymmagasinet**, Hoflev., 21 Drottninggat. 21, Sthlm.

Eau Mono.
(Professor Mono). Rengör ansiktet fullständigt. Utmärkt mot öppna porer. Borttager rodnad, kyla o. alla slags irritationer. Pris kr. 3.50, 6.— och 10.—. Endast i **Franska Parfymmagasinet** (Hoflev.) 21 Drottninggatan 21, Stockholm.

Crème Laïs
gifver bysten form och fasthet. Innehåller inga för kroppen skadliga ämnen. Massagebeskrifning medföljer. Pris 10 kr. Försändes diskret.

Maria Enquist,
Exam. Sjukgymnast. Institut för Skönhetsvård. Stockholm Biblioteksgat. 6-8.

Specialaffär för **SCHWEIZER-BRODUR, SPETSAR, VÄFNADER** m. m. Rikt profortment till landsorten. **Broderi-Affären,** 9 Kommendörsgatan 9.

VINOLIA
Tvålar, Parfym och Toalett-Artiklar.

Vid ett enda försök med **Vinolia Crème** visar sig genast dess läkande och svalkande egenskaper.

Vinolia Generalagentur:
Skepparegatan 6, STOCKHOLM Ö. Dj.

Fil. Dr Anna Ahlströms Läroverk
Nya Elementarskolan för flickor,
29 Kommendörsgatan, Stockholm, invid Cirkusplan.
Småskola (äfven gossar). Elementarskola med normalskolekompetens. Gymnasium med dimissionsrätt. Anmälningar kunna ske skriftligen. **Anna Ahlström,** fil. dr.

Palmgrenska Samskolan,
Stockholm, vid Berzelii Park.
Dimissionsrätt till student- och realskoleexamen. Treårigt gymnasium byggt på realskoleexamen. Förbered. klasser. Begär prospekt. Adr. Palmgrenska Samskolan, Stockholm. **STYRELSEN.**

Franska Skolan,
Döbelnsgatan 9. Allm. Tel. 78 11.
Åttklassig högre flickskola. Kindergården och treårig småbarnsskola, där äfven gossar mottagas och beredas till allm. läroverk. Höstterminen börjar med flyttings- och inträdespröfningar d. 13 sept. kl. 10 f. m., allmänt upprop d. 15 sept. kl. 10 f. m. Anmälningar af nya elever vardagar kl. 1-2, f. o. m. 28 augusti.

KRISTINEHAMNS PRAKTISKA SKOLA.
Sveriges äldsta, största och mest välkända i sitt slag. Utmärkt väl kvalificerade lärare. Moderna, nybyggda lokaler. Tag kännedom om skolan. Undervisning lämnas i följande FACKAVDELNINGAR:

Allmänna avdelningen, avsedd för allmänbildning. **Handelsavdelningarna,** högre och lägre samt korrespondenskurs. Modern handelsinstitut med övningskontor. Bankkurs. **Tekniska avdelningar** för 1) husbyggnad, 2) väg- och vallenbyggnad, 3) maskin- och 4) elektroteknik. **Förberedande avdelningar** till 1) slatens lantbruksinstitut, 2) Bergsskolans högre avdelning, 3) tekniska skolor, 4) skogsskolan. **Realaavdelning,** stor lödsnivå med goda betyg. **Juridiskt seminarium** för utbild. av länsmän m. m. **Lantbruksavdelningen:** 1) Allmän (motsvarande slatens lantmannaskolor jämte allmänbildande ämnen), 2) Högre, för vidare utbildning, 3) Kontroll-assistentkurs. **Hushållsavdelning** i förening med husmoderskurs.

Slöjdivdelningar för kvinnlig slöjd. 1) Allmän- och 2) slöjdlärarinneavdelning. Inträdeslides se prospekt, som sändes mot dubbel porto. Rikst. 115. **NILS SCHENKE, Rektor.**

Margareta Slöjd- och Husmodersskola
har till uppgift att praktiskt utbilda kvinnor såväl för enklare som större och mera krävande hem. Alla upplysningar och prospekt genom **E. Gyllenstolpe**, Filipstad. Rikst. 244, kontoret 10-12.

Nobynäs Hushållsskola.
Kurser fr. 1 sept. till 20 dec. 1913 och fr. 20 jan. till 20 maj 1914. Bildade flickor mottagas & Nobynäs Herrgård, härligt läge i hälsosam trakt & småländska höglandet. Grundlig undervisning i hushåll, väfnad, handarbeten m. m. meddelas af skickliga, examinerade lärarinnor. Godt hem. Förfrågningar och anmälningar ställas till föreståndarinnan Fru E. von Kothen, Nobynäs, Frinnaryd. Rikstelefon 5.

Ljungby Hushållsskola,
Kronobergs län,
mottager nya elever. Kurs i hushåll, konservering, kläd- och linnesöm. Naturskönt beläget. Begär prospekt. **A. Bäckström.**

E. Hults Kvinnliga Utbildningsskola, Stockholm
äro alla elevplatser upptagna för höstkursen 15 sept.—15 dec. Anmälningar till vårkursen 1 febr.—1 juni 1914 kunna insändas redan nu. Förfrågningar besvaras och prospekt sändas. Adr.: Disponentvillan, Rörstrand, Stockholm.

Hemslöjd. I vävning, linne- och klädningsöm, knyppling, spetsöm m. m. erbjudes unga flickor god undervisning under vinternåden. Elev utför eget arbete! Hälsosam, skogrik trakt. Ref.: Fru Cecilia Båth-Holmberg, Stockholm; Fruen Andrea Eneroth, Stockholm; Fruen Amanda Sandberg, Stockholm; Fruen Eva Sack, Strengnäs; Fruen Lotten Nordgren, Motala verkstad. Vidare meddelar **Hildur Thorell, Helfrid Uhr, Lövkullen, Karlsby.**

Doktorinnan Bergmans Målarskola.
Elever mottagas i Porlins-, Olje-, Akvarell- och Gobelinnmålning. Miniatur på elfeben. Beställningar mottagas. **Humlegårdsgatan 10, 3 tr.**

Realskole- och Studentexamen
inkörsporten till statstjänster och säkraste vägen till alla offentliga värf, kan nu på mycket kort tid vinnas genom studier vid **Mariannelunds Praktiska Skola**, enda praktiska skola i Sverige, som för fram till studentex. Till realskoleexamen är hos oss normala tiden för medelmåttigt begåfvade 3 terminer (1 1/2 år) i st. för 6 år, men många hafva tagit den på ända kortare tid såsom 2 terminer med folkskola som underlag och ända erhållit höga betyg. Studentexamen, som aflagts af ett 20-tal af våra elever bl. hvilka två unga kvinnor i år från folkskola. De bästa lärarekrafter, nybyggda lokaler, gymnastik, bad, idrott, den härligaste skogsluft. Begär specialprospekt för real och gymnasiet mot 20 öre. **Alb. Lingström,** Adr.: endast Praktiska skolan, **Mariannelund.**

Vid Husmoderskolan, Insjön,
börjar ny hushållskurs den 15 sept. Prospekt mot porto.

Råsunda.
Rymliga och välbelägna våningar med alla moderna bekvämligheter.
Billiga hyror!
Obs.! Inflyttning kan ske genast i ett flertal lägenheter. Hyreslista å Stockholms Uthyrningsbyrå, Kungsträdgårdsgatan 12, samt på platsen.

Kurs i klädsömnad. Elever mottagas dagligen kl. 11-3. Upplysning i skolans lokal, Grefgatan 57. Allm. Tel. 224 53. Prospekt på begäran. **Selma Wahlgren.**

Lektioner i Linnesömnad. (även blusar, barnkläder m. m.) Kurserna börja åter den 10 sept. Under okt.—nov. även aftonkurser. **Karin och Eva Egnér, Söbylegatan 36.** Rikstel. 35 30. Allm. Tel. 210 04. Före den 8 sept. är adressen **Asarum.** Tel. Karlshamn 300.

Birgitta-Skolan,
Regeringsgatan 19-21, Stockholm.
Kurser i klädsömnad, linnesömnad, barnkläder, konstbroderi, spetsöm knyppling och monteringar. Höstterminen börjar 1 september. Anmälningar skriftligt under augusti månad. Prospekt på begäran. **Elisabeth M. Glantzberg.** **Emmy Kylander.**

Ingenjör-Akademi WISMAR a. d. Ostsee
för Maskin- och Elektro-Ingenjörer, Byggnadsingenjörer, Landtmätare och Arkitekter. — (Järnbetongsbyggnad och Kulturteknik). Nya laboratorier.

Stockholms Musik-Institut,
7 B Brahegatan 7 B.
Allm. Tel. 115 96. Rikstel. Östern. 11 85.
Höstterminen börjar den 15 sept. Undervisningsämnen: Piano, Solosång, Violin, Harmonilära och Musikhistoria. Anmälningstid den 12 och 13 sept. kl. 1-3 samt 1/2 6-1/2 7 e. m. Under terminen anmälning- och mottagningstid dagl. kl. 1-2. Lärare i solosång: **Fru Clara Morales.** Förste lärare i violin: **Herr Julius Ruthström,** i piano: **Undertecknad.** Lärare i harmoni: **Direktör Otto Olsson.** Musikhistoriska föreläsningar: **Herr Olallo Morales.** Filialer å **Söder, Kungsholmen** och **Lidingö Villastad.** Prospekt erhålles. **Sigrid Carlheim-Gyllensköld.**

GRATIS! GRATIS!
tillsändas hvar och en som insänder ett 10-öres frimärke till emballage och försändelse vår rikt illustrerade katalog, innehållande många vackra handarbeten af alla slag. Alla som intressera sig för vackra och treffliga handarbeten bör skaffa sig vår illustrerade katalog. Skrif i dag och bifoga porto till Skånes Ritkontor & Broderianstalt, Karl Kroksgatan 27, Helsingborg.

Karlskoga praktiska läroverk
för män och kvinnor, skola för utbildande av praktiskt dugande ungdom, börjar 1 nov. Allmän skola, Realskola och 11 fackskolor. Över 5,000 elever besökt läroverket. Guldmedalj för elevarbeten. Goda platser erhållas. OBS! Realskola börjar 1 sept. Prospekt mot dubbel porto. Adress: Karlskoga. **JOH. LINDHOLM.**

Undervisning
meddelas omsorgsfullt å Nya Matlagningsskolan, Holländareg. 20, i matlagning, bakning, konservering m. m. **MARIA RÖNNE.**

SKÅNSKA HANDELSBANKEN.
Fonder 20,900,000 kronor. Stockholmskontor: **Arsenalsgat. 9.** Filialer: { **Södermalmsgat. 8.** **Sturegatan 32.** }
Deposition } 4 1/2 %
Kapitalräkning }
Sparkassa 4 %
Fondafdelning. Kassafack.

Gummiklackar "Excelsior"
Den som vill undvika att i sommarid få en röd och fräknig hy bör ingnida den med Oafincréme som är en naturprodukt framställd af ren häfve. Huden får genom rationellt bruk en vacker varm färg. Oafine finnes öfverallt samt hos A. W. Nording, Biblioteksg. 11, Drottningg. 68 och Birgerjarlgatan 16, Stockholm.

Oafine Balsam
Den som vill undvika att i sommarid få en röd och fräknig hy bör ingnida den med Oafincréme som är en naturprodukt framställd af ren häfve. Huden får genom rationellt bruk en vacker varm färg. Oafine finnes öfverallt samt hos A. W. Nording, Biblioteksg. 11, Drottningg. 68 och Birgerjarlgatan 16, Stockholm.

Annonsera i Idun! Idun utgifves denna vecka i A och B.